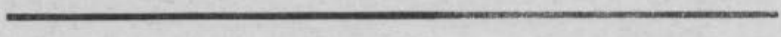

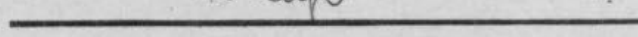
ÖTÖSTŐ: PINTER PÁLNE

BEADÁS IDŐJE: 1973.

TART.: BABONÁK, HIEDELMEK, MŰSEK, CSÜFOLÓK,
DALOK, ÉS TÖRTÉNETEK

45 lap

FÖLDRAZSI MUTATÓ: SOMOGY MEGYE

SZAKMUTATÓ: XXI
XXVI

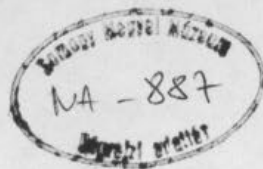
PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRMA'S

ÁTVETVE AZ EGYSÉGES LTK. 2363-AS TÉTELE ALÓL

A fősvény molnár.

A kilencszázas év elején Kapoly és Tab között volt egy kis magányos tanya. Ciberének hívták. Volt egy vízi malma is, ahol csak árpát és kukoricát őröltek. Nagyon fősvény volt ez a molnár, akit tudott becsapott. A vámszedő lapátja nagyon belemerült a szegény ember zsákjába. Egy lapát helyett kettőt vett ki.

Egyszer elment egy Garabonyné nevezetű asszony is kukoricát őröltetni, mert fogytán volt a háznál a finom kukorica kenyér. Ezt az asszonyt mindenki ördögösnek tartotta. Amint odaért a malomba, megmérte a molnár a kukoricát és kivette belőle a vámot. Föl is öntötte a garatra, azt mondta az asszonynak, hogy meg is várhatja.

Egyszer csak leállította malmot, azt mondta elkészült a liszt. Igen ám, de az asszony nagyon keveselte a lisztet. Azt mondta a molnárnak mérje le a lisztet, mert az nagyon kevés. De a molnár nem mérte le, azt mondta, hogy egyszer már lemérte és előtte vette ki belőle a vámot. Ő nem tehet róla, ha összement a liszt.

Megharagudott az asszony és azt mondta: jól van, gyün még maga hozzám könyörögni hamarjában.

Elindult az asszony hazafelé. A molnár pedig elégedetten mosolygott, hogy megint jó nyeresége van. Elindította a malmot, és leörölte a benne maradt kukoricát. Belemerte egy zsákba és vitte be a kamrába, hogy a disznóknak adja.

Amint letette a zsákot, hirtelen az arcához kapott. Ugy érezte, mint ha valami húzná a bőrét. Bement a konyhába ~~az feleségé~~ hogy elpanaszkodja a feleségének, hogy mi lelte. De bizony egy szót sem tudott szólni, mert úgy elferdült a szája, hogy majdnem a fülénél volt.

Elmentek az orvoshoz, de bizony nem tudott rajt segíteni. Egy szemési javasasszonyt ajánlottak neki, hogy annál próbálkozzanak segítséget kérni. Elmentek a javasasszonyhoz. Amint beléptek az ajtón, avval fogadta őket, hogy rontásban van. Ő sem tud rajt segíteni, csak az aki megrontotta. Maga valakit megkárosított, az rontotta meg., magát. Ha, tiz annyit visz annak, akit megkárosított, akkor az meggyógyítja. Gondolkodjék ki fenyegette meg magát. Megköszönték a javasasszony tanácsát és haza indultak. Egész úton azon églelte az asszony az urát, hogy kit csapott be? Azt bizony nehéz volt végig gondolni, mert mindenkit becsapott. Egyszer csak eszébe jutott a kapolyi Garabonyné szava, hogy: "Gyün még maga hozzám könyörögni!"

Ahogy hazaértek egész zsák lisztet tett föl a kocsira és vágatva vitte a vénasszonynak, Térden állva könyörgött, hogy fogadja el a lisztet és segítsen rajta.

-Jól van, felelt az öregasszony. Ha hazaérnek száraz bürökszárat főzzenek, annak a levével háromszor mossa meg az arcát, akkor meggyógyul. De ha még egyszer csal, többet nem gyógyul meg. Nem is mert többet csalni. Örült, hogy helyre ment a szája.

A rontás.

50 évvel ezelőtt Kapolyon élt egy öregasszony, Garabonyné. Ez mesélte, hogy élt a faluba egy szép derék legény, akire sok lány szemet vetett, a faluba. Neki csak egy tetszett, azt kedvelte, a többi nem érdekelte. Egyszer csak elkezdett a lány sárgulni, fogyott nap-nap után akár a gyertya. Egészen hervadásnak indult. Hiába hívták az orvost, nem tudott rajta segíteni. Csinálták neki a szenes vizet, hogy nem-e szemmel van megverve. Viszkot öntöttek neki, de minden hiába volt. Oda ment egy cigányasszony, azt mondta, hogy meg van rontva. Vigyenek el egy ingét a lánynak a javasasszonyhoz, az majd segít a betegen. Szót fogadtak a cigányasszonynak, elvitték a lány ingét a javasasszonyhoz. Valahol Igal környékén lakott a javasasszony, bizony a delet is elharangozták mikor odaértek. Még az ajtóhoz sem értek, már ment eléjük a javasasszony. Szólni sem értek rá, már avval fogadta őket: -Szerencsénk, hogy eljöttek, mert nem érte volna meg a lányuk a reggelt. Van a faluba egy boszorkány, aki megrontotta, mert ő akarja azt a legényt a lányának, aki a maguk lányát feleségül akarja. Leteritette a lány ingét a szoba közepére, valami folyadékot locsolt rá egy üvegből és azt mondta. Gyorsan menjenek haza, hogy napnyugta előtt hazaérjenek. Addig be ne menjenek a lakásba, amíg ezt az inget a kapu előtt négyfelé nem hasítják és ott égessék is el. De csakis napnyugta előtt. Utána, ha bemennek a lakásba, az lányuk hajfonásából vágjanak le egy kicsit. Azt dobják ki az elégetett ing hamujára. Azt a folyadékot amit adott, avval fröcsköljék be a lány fejét, a többit pedig három nap alatt igya meg apránként.

Jól megfizettek a javasasszonynak, majd útnak indultak. Vágtatást mentek hazáig, mert bizony a nap igen sietett, mert völgynek már az is könnyebben megy. Szegény lovak már csupa habosak voltak a nagy vágatástól, de haza értek, még napnyugta előtt. A kapu előtt széthasították az inget négyfelé, az apa meggyújtotta. A szomszédok mind kinn áll-

tak, már várták, hogy mi ujsággal jönnek haza. Csak bámultak, mikor látták, hogy az inget széthasítják. Egy vén banya odament és sápitozva mondta: Mire jó ez? Nem sajnáljátok eltépni ezt a jó ingöt? Mikor látta, hogy a gyufát veszi elő az apa, sipákolva mondta: Te csak nem égeted el? Ne gyujtsd meg! Ezzel úgy elszaladt onnan, mintha kergetnék. A szülők mindent a javasasszony, mondásaként cselekedtek. Azon az éjszakán már tudott aludni a lány. Másnapra jobban lett beteg. Hanem a vén banya még azon az éjjelen elpatkolt. Azt beszéltek, az egész feje megfeketedett, úgy nézett ki, mintha megégett volna. A beteg lány pedig meggyógyult és feleségül ment a kedveséhez.

Ihaha menyecske.

Valamikor régen élt egy nagyon kacér barát Andocsón. Ha kedvére való menyecskét látott, nem ment el szó nélkül mellette. Mindet így szólította meg elsőben: -Ihaha menyecske! Amelyik megállt vele erre, vagy rámosolygott, annak nyilatkozott a szándékáról. Egyszer valamelyik szomszéd faluból került oda egy nagyon szép, csinos menyecske. Több esetben megtörtént, hogy találkozott a szerelmezes Baráttal. Akárhányszor találkoztak, mindég megszólította a menyecskét. -Ihaha menyecske! De a menyecske szó nélkül elkerülte, rá sem nézett a Barátra. Később már megunt a menyecske, megkérdezte az urától: -Nem tudom mért köszön nekem egy Barát úgy hogy: Ihaha menyecske? Azt mondta a fiatal ember a feleségének: -Ha még egyszer mondja, hogy: Ihaha menyecske! Te pedig feleld rá: Ihaha Barát! Ha megmondja mit akar, mondd neki jöjjön el délután, itt aztán majd elveszük a kedvét. Ugy is lett. Ment a menyecske az utcán, mikor találkoztak, megint mondta a Barát: Ihaha menyecske! A menyecske ráfelelte: -Ihaha Barát! Megörült a Barát, megkérdezte: Mikor mehetek el? -Ma délután három órákor, felelt a menyecske. -Jól van ott leszek, felelt boldogan a Barát. Hazament a menyecske, mondja az urának, hogy három órákor jön a Barát. Jól van csak gyűjjön, mondta az ember. Én majd hozzákészülök a pajtába mire jön. Te pedig mondd neki, hogy menjünk a pajtába, ott nem zavar senki bennünket. Eljött a három óra. Ment ám nagy léptekkel a Barát. Ahogy belépett az ajtón, felhevülten mondta: -Jaj, gyönyörű csillagom, de régóta vártam ezt a percet. Ment az asszony felé és meg akarta ölelni. De azt mondta a menyecske: -Ne, itt nem lehet! Háttha gyün valaki! Menjünk a pajtába, ott nem félek hogy valaki háborgat. Megörült a Barát és sürgette, hogy máris mehetnek. Mentek, elől a menyecske, utána a Barát. Mikor beléptek a

pajtába, a fiatal ember becsapta a pajtaajtót és nevetve mondta: Ihaha Barát! Rémülten kiabálta a Barát: Irgalom! Segítség! Rákiáltott a fiatal ember. -Ne ordíts nem bánt senki! Itt ez a szecs kavágó, ezt hajtod, míg tele nem leszel a láda! Megértetted? Bekészített az ember sok kéve kukorica szárt, azt mind megvágatta szecs kának a Baráttal. Mikor elfogyott, kiengedte a Barátot. Még a nyelve is lógott neki, úgy elfáradt. El is ment a kedve a menyecs kéktől. Pár hét múlva találkozott a menyecske a Baráttal, de az rá sem nézett a menyecs kére. Ekkor az szólította meg : -Ihaha Barát! Szomorúan felelt a Barát: -Engem többet törbe nem csalsz! Tán üres a szecs kás láda?

A ravasz Paraszt.

Élt valahol Somogy országban egy jómódú paraszt, aki elfelejtett megnőni. Eljött a hideg tél, a favágás ideje. Mivel a gazda olyan kis növésű volt, hogy a fűrészbakot alig érte fel, kénytelen volt napszám most fogadni a favágáshoz.

Egy jókedélyű szegény embert fogadott meg napszamba. Aki még az utcán is füttyűrészve járt. Gondolta, az ilyen vigkedvű embernél a dolog is gyorsabban megy.

Másnap reggel ment a favágó, megkezdte a fűrészelést. Hát csakugyan ráillett a jókedvű szólítás, mert füttyyszóra húzta a fűrészt. Egy darabig gyönyörködve figyelte a favágót. Azt nem tudta, hogy miért mindig olyan szomorú nótát füttyöl? Fűrészelés közben ezt füttyölte: "Sújt az átok, mert szeretlek, éjjel nappal érted szenvedek", stb. Meg azt hogy: "~~Angy~~ Angyalom, kiscsibém légy, enyém az idén "stb. És ahogy füttyült, úgy taktusra húzta a fűrészt. Elgondolta a paraszt, hogyha a favágó gyors nótát füttyülne, akkor a fűrészelés is gyorsabban menne. Ravaszságot eszelt ki. Fogta a boros üveget és kiment a favágóhoz, ezt mondta neki: Nem győzők gyönyörködni a szép füttyödbe, nesze igyál egyet Ettől még jobb kedved leszel, mondta ravaszul és neki adta a boros üveget. Hanem ezután az én nótám füttyülöd estig. Tudod-e melyik az én nótám? -Ha megmondja gazduram, elfüttyülöm én, azt is felelt mit sem sejtve a favágó.

Hát tudod nekem az a nótám, két kedves nótám van, hogy: "Jobb itt lakni, jobb itt lakni, mint Karádon".....

Meg az, hogy: "Ritka ~~árpa~~ búza ritka árpa, ritka rozs, Ritka kislány aki takaros"....

-Jól van gazduram ezeket én is tudom, felelt jókedvűen a favágó. Rá is zendített a füttyülésre és olyan taktusra húzta a fűrészt is. Így estig elvégzett két napra való favágást. Este nevetve fizette ki, a

gazda a napszámot. Azt mondta neki: -Ezután ha nálam fűrészelsz, mindig csak az ~~énnótámat~~ én nótámat füttyülheted. Ekkor kapott észhez a favágó és azt felelte: "Ravasz paraszt, ha akkora is mint egy arasz." Azóta van ez a közmondás.

Suttyuruttyu bebe-be!

Hogy ez a kis történet melyik faluba történt, én nem tudom, de biztos, hogy megtörtént. Ezelőtt 40 évvel mesélték a tollfosztóba. Volt valahol egy szegény embernek egy nagyon szép lánya, de süketnéma volt szegényke. Az édesanyja nem élt, régen meghalt, így az édesapjával élt a néma lány. Egyszer arra lett figyelmes az apa, hogy nagyon meggömbölyödött a leánya köténye eleje. Az apa mindent meg tudott érteni mutogatás által, de ezt, sehogy sehogy sem tudta a lány megmagyarázni, hogy ki volt a tettes. Elment szegény ember a falu birájához és elpanaszkozta, hogy valaki milyen csúfot tett az ő szerencsétlen leányából. Kérte a bírót, adjon valami tanácsot, hogy tudhatná meg ő, ki volt ez a gazember. Gondolkodott a bíró, kis idő múlva azt mondta az embernek. -Tudod mit? Vasárnap gyere ide a lányoddal, mikorra jönnek ki a miséről, oda megyünk a templom ajtóhoz. Magyarázd meg a lányodnak, hogy amint jönnek ki a templomajtón a legények, amelyikek nem bűnösek ott rázza a fejét, hogy nem az volt. Ha az jön ki, aki a tettes azt fogja meg, és bólogasson hogy ez volt. Ugy is történt, vasárnap odaállt a falu bírása az apával és a leánnyal a templom ajtó elé. Amint sorakoztak a legények, a lány rázta a fejét és a maga nyelve szerint mondogatta: "Ez se nyenye. Ez se nyenye" Már minden legény kiint volt, azt hitték nem is falubeli. Utolsónak már csak a bíró fia volt. Mikor kilépett a templom ajtón, a leányelkezdett bólogatni és kiabálta: "Suttyuruttyu bebe-be" Nyakába ugrott a legénynek és csókolni kezdte. Alig tudták elcibálni a legénytől. Ekkor azt mondta a bíró: "Láthatod, hogy a te lányod volt a hibás, most is ő ugrott a fiam nyakába. Nem kaptok semmit.

Igyál egyet komám.

Még kislány koromban mesélte az öreg Bonnyai Zsuzsa néni, aki Kerekiből került Kapolyra. Volt két idősebb ember, akiknek a temető mellett kellett elmenni a borospincéhez. Egyszer azt mesélték a kocsmában, hogy amikor jönnek haza a pincétől, mindig bemennek a temetőbe és öntenek a komájuk sírjára egy kis bort, had ~~igyon szegénykex~~ igyék szegény.

Mert életében nagyon jó borivó gyerek volt. Egy este elhatározta egy ember, hogy megijeszti a pincés komákat, mikor jönnek haza a pincétől. Hóna alá tett egy fehér lepedőt és, ~~elmentek~~ elment a két komát meglesni, mikor jönnek haza a pincétől. Egyszer csak jöttek ám nagy nóta szóval haza a pincétől. Az ember pedig magára terítette a lepedőt és elbujt a halott koma sirköve mögé a puszpang bokor mellé. Mikor odaért a két koma, jó földön álltak. Azt mondja az egyik: Gyere itassuk meg szegény jó komát. Betámolyogtak a temetőbe, odaálltak a sirkő elé és elővette az egyik a pintesüveg bort a szőrtarisznyából. Kihúzta az üveg dugót és meghatódva mondta: -Nesze kedves egy komám, igyál! Mikor önteni akarta a bort a sirra, az elbujt ember kinyúlt a sirkő mellől és elvette a boros üveget. Jót húzott az üvegből. Megrémült a két részeg koma, ijedten mondták egymásnak: -Halled hogyan kortyolja? És ijedtan futásnak eredtek. Otthon majdnem úgy estek be az ajtón. Rémulten mesélték el otthoj, hogy jártak a temetőbe.

Másnap reggel elvitte az ember az üres pintes üveget a komákhoz és, azt mondta: -Azt üzeni a komátok, köszöni a bort, nagyon finom volt. Máskor is vigyetek neki. A két koma észbe kapott és hahotázva mondta: - Azt a szentségedet, hát te voltál? Te aztán jól kitöltél velünk. -Ne haragudjanak kendtek, de kár lett volna azt a jó bort a földnek beinni. Nekem sokkal jobban esett. Többet nem is vittek a komájuknak bort, inkább ők itták meg.

Három vagon töpörtyü.

Esős őszi délután volt, nem lehetett semmit dolgozni kint a mezőn, így hát ráérték a férfiak a kocsmába kártyázgatni egy-két pohár sör mellett. Ilyenkor előhoznak minden régi emléket, hogyan ment az ütközet, és ki hogyan győzte le az ellenfelét.

Volt a faluba egy ember aki szeretett nagyokat füllentenim már ha néha igazat is mondott azt sem hitte el senki. Ez az ember is ott ivogatott a kocsmában. Mikor a fiatalok megunták a kártyázást, azt mondta az egyik fiatal ember:

Mihók bátyám mesélje el, hogyan verte el azt a negyven cigányt? Ha elmondja, fizetek egy korsó sört. Gyűjjön, ide a mi asztalunkhoz, és mondja el nekünk.

Odament az öreg, jól ráhuzott a sörre, és elkezdte.

Hát édes öcsém, az úgy volt, hogy én hajtottam a vásárra negyven darab disznót, el is adtam valamennyit. Egy egész tarisznya pénzt kaptam értük. ~~Mindig rajt~~

Mindig fájt a fogam egy szép tajték pipára, gondoltam, most jó vágárom volt, megveszem a rég óhajtott hosszúszárú tajtékpipát. A gondolatot tett követte, elmentem a zsibvásárba és megvettem a pipát. Eltettem a kabátom belső zsebébe, de a szára kint volt, majdnem leverte a sapkát a fejemről. A fiának pedig egy szallagos báblovat vettem. Elindultam hazafelé, ahogy ballagtam az erdő mellett, hát uram Isten, negyven cigány jött felém az erdőből.

Nagy husáng volt a kezükbe, de még fejsze is volt némelyiknél. Már messziről kiabáltak, hogy tedd le azt a tarisznya pénzt, ha kedves az életed! Én meg visszakiáltottam, hogy nem teszem le. Erre valamennyien megtámadtak. Láttam, hogy itt elő kell vennem minden erőmet, gyorsan előrántottam a belső zsebemből az új hosszúszárú tajték pipámat, és ütöttem, vágtam vele agyba-főbe a cigányokat. Mikor látták, hogy nem bírnak velem, ész nélkül menekültek. Egyiknek a fején volt egy nagy búb másíknak a hátán egy púp. Kinek keze, kinek lába sérült meg, de nekem semmi bajom nem történt. Nem is mertek azóta megtámadni, ha megláttak valahol, már messziről elkerültek.

Befejezte a meséjét, és kitta a maradék sört. A kártyázók jót nevettek rajta, és úgy tettek, mintha elhitték volna.

Egy másik férfi pedig azt kérdi: -Hát az a töpörtyü, hogy is volt? Mesélje el azt is, és még egy pohár sört tettek elébe.

Hát az meg úgy volt, hogy egy hetes támadásunk volt Dalmáciában. Se nem ettünk, se nem ittunk, de még nem is aludtunk addig. Hetedik reggelre megsemmisítettük az ellenséget. Volt nagy öröm, a mi ezredünket kivezényelték az állomásra, ott várt bennünket három vagon töpörtyü. Ugy lapátoltuk bele a zsákokba. Azt mondta az ezredes, na fiaim mindenki kap két hét szabadságot és egy zsák töpörtyüt, ezt haza vihetitek. Mikor a szabadságos levelet megkaptam, fölvettem a zsák töpörtyüt és a vonattal hazahoztam. Egész évben ölég volt a gyerekeknek. Mikor ezt is elmondta, kitta a másik pohár sört is és hazament.

A kártyázók pedig nevetve mondták egymásnak, hogy erről a mesélyéről nevezték el Töpörtyü Mihóknak. Még a fián is rajta maradt ez a gunynév. Lakott a faluban egy tréfás borbély, egyszer vidéki munkások mentek hozzá nyíratkozni, s kérdik a borbélytól. -Mester ur nem tudja, hol lehetne kapni, vagyis venni egy kis kenyér mellé valót? Kapott a borbély az alkalmon, nagy komolyan kérdezte: -Töpörtyü is jó lenne? Hogyne, de jó ám, -felelték a munkások. -Menjenek el a falu végére, a keleti soron a szélső háznál kapnak amennyi csak kell, -mondta a borbély. Azok mentek nagy örömmel, hogy meg lesz a kosztjuk, de hamarosan felháborodva mentek vissza a borbélyhoz. ~~Mégsem támadtak a borbélyra,~~ Mérgesen támadtak a borbélyra, hogy miért küldte őket oda? Majdnem agyon vert bennünket, -mondták. Kérte őket a borbély, hogy ne haragud-

janak ezért a tréfáért. Elmesélte nekik a három vagon töpörtyű történetét, és jót mulattak ők is rajta.

A leves konzerv.

Még az első világháború után, mikor hazánkban nagy volt a munkanélküliség, sokan kivándoroltak Amerikába, abban reménykedve, hogy ott jobb létet biztosít családjának. Volt akinek ez sikerült is, de bizony sokan lerongyolódva jöttek haza pár év múlva.

A második világháború után, mikor még sem pénz, sem iparcikk nem volt elegendő nálunk, sokan fordultak segítségért a külföldön élő rokonokhoz. A szóban forgó család is felkutatta az Amerikában élő nagybácsiját, hogy egy kis segítséget kérjenek tőlük.

Hamarosan jöttek is a csomagok, sok használt ruhát, cipőt küldtek eleinte. Később kávé, teát, tejport és sokféle finom húsleves konzerveket is küldtek. Igaz, sok vámot kellett érte fizetni, de megérte. Nálunk még akkor sem lehetett kapni az üzletekben. Főzték a finom húsleveseket konzervból.

Egy alkalommal is nagy csomagot kaptak a rokonoktól. Volt abban sok alsó és felső férfi ruha, és konzerv többféle. Volt közte egy kisebb konzerv doboz is, amelyiken nem volt semmi felirat, vagy címke sem. Gondolták, biztos a vámnál esett le róla. Minden sorba szagolták, de semmi különös illatát nem érezték, azt elől hagyták, mivel azt állapították meg, hogy biztos csontleves konzerv van benne.

Elhatározta a háziasszony, hogy főz egy kis jó csontlevest. Főlkészítette a levesvizet, ~~belekészítette~~ belerakta a belevaló zöléséget, hagymát, fűszert. Mikor megfőtt, beletett egy kanál port a konzerv dobozból, de sem jobb íze, sem jobb illata nem lett tőle a levesnek. Csak zavaros lett tőle a leves. Megkóstolták, nem volt rossz íze, így hát megették. Másnap megy hozzájuk a postás, levelet vitt nekik. Látják, hogy Amerikából jött, gyorsan felbontja és olvasni kezdi a háziasszony, de hirtelen elsápadt, szemei mereven néztek és ájultan esett össze. Megijedt a család, nem tudta mi történt vele, föltették az ágyra és orvosért szaladt a férje. A lánya pedig felvette a levelet és olvasni kezdte, de bizony ő sem olvasta végig, mert az is rosszul ~~lett~~ lett.

Sikoltozni kezdett, borzasztó hányingere lett. Mire az apa megérkezett az orvossal, már a leányuk is eszméletlenül feküdt a konyha kövén. Gyorsan injekciót adott mindkettőnek, és kérdezte az orvos, hogy mi

történt náluk?

Mikor magukhoz tértek, azt kiabálták: A levél, a levél!

Fölvette az orvos a levelet és felolvasta. Tudatták a rokonok, hogy meghalt a kedves nagybácsi.

Azért küldték el az alsó és felső ruháit és a kis szürke dobozban küldték a hamvából, hogy kegyelettel helyezték el az anyaföldbe, ahová mindég visszavágyott.

Csak hogy a csomagot előbb megkapták, mint a levelet és így a nagybácsi porából levest főztek és megették.

Mikor az orvos felolvasta, az ember is hányingert kapott. Ami konzerv doboz volt a háznál, azt mind kidobálta az utcára.

Azóta rá gondolni sem bírnak a konzervre. Hetekig feküdtek, olyan betegek lettek.

Még most sem bírnak megenni semmi konzerv ételt. De még csontlevest sem főztek azóta.

Danálj fiam danálj.....

Valamikor valahol Somogyban élt egy gazdag paraszt. Gyönyörű szép két deres lova volt a gazdának. Olyan nagyon abrakolta őket, hogy amikor befogta a kocsiba ha a felesége nem fogta őket a zab lánál fogva még az istrángot sem tudta felcsatolni, mert valósággal repültek a lovak. - Volt ennek a gazdának egy kis fia aki már iskolás volt de nagyon selypítve beszélt. Nyári vakáció alatt mindenfelé magával vitte a fiát, hogy kint a mezőben legyen aki megfogja a lovak zabálóját amíg fel ül a kocsira. Igen vigkedvű volt a gazda. Mindig dalot füttyölt. Szerette volna megtanítani a fiát is dalolni de az olyan szótlan és kevésbeszédű volt mint az édesanyja. Azt ígérte a fiának, hogy annyi krajcárt kap tőle ahányat dalol. - Egy nyári reggelen azt mondja a gazda a feleségének?

Gyere anyjuk mejjünk egy kocsit-tere gabonát. Elmegyek a malomba, mert fogytán van a liszt. -

Tele merték a zsákokat a hombárból. - Buzát is, rozsot is. - Felrakta a kocsira és a fiát is magával vitte. - Vigyázzon a lovakra. - Amíg ő bent lesz a malomban. - A gazda elől ült a féderes ülésen a gyerek pedig hátol a saroglyába a zsákok tetején. - Annyira hancúrozott a gyerek a zsákokon, hogy az egyik kioldódott. S ahogy vágattak a lovak a nagy rázkódástól elkezdett folyni a zsákból a gabona. A gyerekek elkezdett kiabálni: Édetapám fol a buza fol a lozs. De az apa hátra se nézett. Örült hogy dalol a fia. Így biztatta: Danálj fiam danálj, kőpátothun krajcárt. Mikor odaértek a malomba ott vette észre, hogy elfolyt az uton a sok gabona. A gyerekek kétségbe esve mondták: Soltam édetapámnak, de nem nézett hátra. Így aztán nem lett se krajcár sem liszt. - **VEGE**

Édet anám put a tej.....

Egy dúsgazdag családnak volt három szép leánya. Hanem milyen szépek voltak, épen olyan pöszek is voltak. - Jött a sok kérő, mert a gazdagság vonzotta őket, nameg a lányok is igen szemrevalók voltak. Addig nem is volt semmi baj, ameddig meg nem hallották őket beszélni. De mihelyt megszólaltak azonnyomban elment a kedvük a kérőknek. Többet nem mentek a tájukra sem. -

Elkeseredett az anyjuk, hogy nyakára vénülnek a leányai. - Itt valami cselhez kell folyamodni, gondolta. - Megparancsolta a leányainak, ha kérő jön a házhoz egy szót se szóljanak, majd ő beszél helyettük. - Meg is fogadták, hogy nem szólnak. - Mikor azután ismét jött a kérő, beültette őket a szobába egymás mellé. A kérőnek azt mondta, hogy igen szégyenlősek a leányai szólni sem mernek. Nagyon tetszett a legénynek a lányok szeréhsége. Hanem a baj ezután jött. A konyhából szörnyű bűz áradt. A legidősebb leány elkiáltotta magát: Édetanám put a tej, put a tej. Szaladt ki az anya a konyhába. Ekkor pedig azt kérdezte a legénytől: Mele jött be? a tistapun, vad a nadkapun? A középső leány elkezdte pirongatni: Nem med monta édetanám, hod nem szabad solni? Mikor ezt hallotta a kérő, már is a kálapját kereste, hogy elmegy. Bement az anya ijedten látja, hogy menni akar a kérő. Mérgesen nézett leányaira. A kisebbik hizelegve mondta: Édetanám én ed söt sem soltam. !Ugy elment a kérő, hogy vissza se nézett. A három leány talán még most sem ment férhő, ha csak azóta meg nem tanultak szépen beszélni. -

VEGE.

A cylinder kalap.....

Valamikor régen, mikor még a gazdag parasztek is csak papucsban és bő gatyában jártak, jómodu paraszt eladta a hizott göbbölyöket és egy tarisznya pénzt kapott értük.-

Azt mondta, hogy most felmegy Pestre megézi mi van ott?

Nyakába akasztotta a szőrtarisznyáját és utnak indult. Mikor odaért nemgyőzött csodálkozni. Mert ő is úgy járt mint az egyszeri falusi ember, nem látta pesttet a házaktól. Ment mendegélt utcáról utcára, megállt egy kávéház előtt. Bement, hogy iszik egy kávé. De ahogy bemett az ajtón mindjárt kis is küldték, hogy ide ilyen ember nem jöhet be. -Hát milyen jöhet be kérdezte? Nekem is van pénzem mondta. De hiába kitoloncolták. Azt mondták, ide csak cylinderka lapba lehet bejönni, meg frakkban. -Elment a paraszt vett egy frakkot és egy cylinderkalapot. Beleöltözött és visszament a kávéházba. Ahogy bemett hajlongva kérdezték tőle, hogy mit parancsol? Egy vödör rumoskávét; mondta nagy hangon a frakkba öltözött paraszt. Kételkedve néztek rá a felszolgálók, azt hitték, hogy nem jól értették. -Kérdezték tőle ismét: mit tetszik parancsolni? Mondtam, hogy egy vödör rumoskávét. Mentek és hozták a vödör kávé. Kérdezte mennyibe kerül? S kifizette. Utána levette a frakkot és a cylinderkalappal együtt belenyomkodta a vödör kávéba. Nagymérgesen kiabálta: Nesze igyál, ha te vagy az ember nem én. ! Akkor most fulladj bele. ! S mikor jól belegyömöszölte őket a vödörbe, elégedetten elment haza és többet sohasem ment Pestre.

VÉGE.

A kalitka.....

Egyszer egy falusi ember fölment Pestre, hogy körülnézzen. Nem győzött a sok mindenem gyönyörködni a szebbnél szebb kirakatokba. A sok nézelődés közben nagyot vertyantak a belei. Ugy érezte, hogy most baj lesz. Ijedten nézegetett jobbra, balra. Nem tudta mi tévő legyen. Hova merre menjen. -Elindult egy mellékutcában és ott mikor senki nem ment gyorsan legugolt elvégezni a dolgát.-

Igen ám de az utcasarkon álló rendőr meglátta és odament hozzá. Mikor észrevette a paraszt, hogy közeleg a rendőr mentő ötlete támadt. Gyorsan levette a kalapját és ráborította arra a bizonyos büntérgyára. -Fogta rajta szilárdan. Oda ért a rendőr s keményen rákiáltott: Hát maga mi az isten csodáját csinál itt? Ráfelel a paraszt: Biztos ur kérem egy gyönyörű kanáli madarat fogtam. Azt borítottam le a kalappal. Nem merem róla levenni a kalapomat hátha elrepül. Pedig szeretném haza vinni a kis fiannak. Legyen szives a biztos ur vigyázzon rá addig, amíg itt a közelben veszek neki egy kalitkát. Amibe haza vihetem. -Jól van felelt a rendőr menjen csak a kalitkéért majd addig vigyázok rá, hogy el ne repüljön. Legugolt úgy fogta a kalapot. -A paraszt pedig fűtyürészve ment az álmásra és hazautazott kalap nélkül. -De nem bánta, mert a büntetés többbe került volna egy kalapnál. -A rendőr pedig várt egy órát, kettőt, hogy mikor viszi már a kalitkát. Mikor kifogyott a türelemből mérgében felemelte a kalapot, hadd repüljön el a kanári. Ő már nem őrzi tovább. Mikor felemelte a kalapot, akkor látta, hogy mit őrzött órák hosszáig. Nagymérgesen földhöz vágta a kalapot, hogy így tulajárt az eszén a paraszt.-

VÉGE.

Fütyülj a fülembé.....

Egy falusi szegényember kitaníttata a fiát, hogy annak ne kelljen annyit gürcülni mint neki kell. Mikor megkapta a diplomát, felment Petre, hogy családot alapítson.-

Volt egy kis fiuk, akit nagyon illedelmesen neveltek. Ha pisilni kellett neki, azt mondta, hogy fütyülni kell.-Nagyon örültek a szülők, hogy semmi pajkos beszédet nem ismert a kisgyerek.-Nyáron gyümölcsérés alatt elvitték a kisfiut a nagypapához. Otthagyták pár hétig.-Nagyon jól érezte magát a kisfiu a nagypapánál.-Lepkét kergetett az udvaron és a kertben. Ha valamelyik leszállt, a nagypapa kalapját borította rá, úgy fogta meg.-A lepkergetésben ki fáradt és odafeküdt a tornácra lévő lészára a nagypapa mellé.

El is aludt hamarosna a nagypapával együtt, Mikor felébredt illedelmesen odasugta a nagypapának: Nagypapa kérem nekem fütyülni kell. -Jól van kisfiam csak fütyülj! Mondta a nagypapa. De nekem nagyon kell fütyülni nagypapa. Mondta türelmetlenül a kisfiu.

Mondta még hogy csak fütyülj! felőlem fütyülhetsz, biztatta a nagypapa. De hová fütyülhetek nagypapa? Kérdezte már majdnem sirva a kisfiu.-Fütyülj ide a fülembé mondta szundikálás közben az öreg.

A kisfiu szót fogadott. Elkezdett belefütyülni a nagypapa fülébe. Ijedten ugrott fel az öreg, nem tudta elgondolni, mi folyik a fülébe. Rákiáltott a kisfiura: Hát te mit csinálsz? Nagypapa mondta, hogy ide fütyüljek, mondta szégyenlősen a kisfiu. Igen, felelt a nagypapa de nem gondoltam, hogy te így akarsz fütyülni. A kisfiu nem úgy fütyült volna, az én mesén sem eddig tartott volna.-

VEGE.

A rostavetés.....

Még gyermekkoromban mesélte édesanyám. A kapolyi rókás Tóthék szülei úgy lettek gazdagok, hogy fölvette kerjükben a pénz magát. Odamentek és egy lepedőt dobtak alá, abban bent maradt a sok arany és kincs. Mikor fiatalasszony volt édesanyám egy este későn ment haza szomszédából a kenderfonásból. Ahogy bement a kapun, nagy fényességre lett figyelmes. A külső kertben amely elég nagy dombon van, legalább 300 m-nyi távolságban ~~szomszéd~~ lobogó tüzhöz hasonló fényességet látott, mintha dísznót pörzsölnének. - Egy ideig nézte, de embert nem látott a tűz körül. Ekkor eszmélt rá, hogy biztos a pénz vetette fel magát ott. Elindult, hogy odamegy és aláteríti az előruháját. De tél volt és szörnyű nagy hó, így nem mert egyedül elindulni. Beszolt az öcsöcse feleségének az ablakon: Zsófi gyereki gyorsan. Az kimélt és ijedten kérdezte: Mi történt asszonyom? Nézd arra kint a kertben fölvette a pénz magát. Gyere el velem. De az ángyom olyan félős volt, inkább beszaladt nem mert elmenni. - Édesanyám elindult egyedül, de bizony alig ment pár méternyire hirtelen eltűnt a fényesség. Így ő is visszafordult. Másnap reggel kimentek a dombra de nyoma sem volt a tűznek sehol. Ez a 14-es háború alatt történt. Sem a mi apánk, sem a nagybátyám nem volt otthol. Háború után mikor haza jöttek, elmesélték nekik édesanyámék, hogy mit láttak. Azt mondta apám: Biztos valaki dísznót perzselt azt láttad. De az ángyom is bizonyította, hogy a tűz körül nem volt senki.

Osszebeszéltek a szomszédokkal, hogy elkezdenek ásni, ott ahol édesanyámék a tüzes fényt látták. Hozzáfogtak az ásáshoz, mert azon a részen nem szokott megfagyni a föld. Napokon át ástak és mindig laza hányt földet találtak. - Az öregszülém pedig állandóan vetette a rostát. Attól kérdezték, hogy jó helyen ásnak e? A rostavetés úgy történt; hogy az olló két hegyét beleszurták a rostakéreg közepébe. Az olló két fogantéka alá tették a jobb mutatóujjuk hegyét. Azon kellett tartani a rostát mozdulatlanul. Kettőn tartották a rostát öregszülém pedig mondta a varázsigt: Szent Péter szent Pál fordítsd meg ezt a rostát, mond meg nékem igaz hitemre, Fábiánék kertjében jó helyen ásnak e a kincs után? Ha jobbra fordult a rosta azt jelentette, hogy jó helyen ásnak. Ha balra fordult akkor nem jó helyes ásnak. Így ment ez hetekig. De bizony pénznek kincsnek híre hamva sem jött elő. Hiába forgott a rosta akár jobbra, akár balra. Végül beleuntak az ásásba és betemették a kiásott mélyedést, mert csak vizforrásra találtak. A rostavetést háború alatt nagyon csinálták, így akarták az asszonyok megtudni, hogy haza kerül e a férjük a háborúból. Volt akiét hazahozta a rostavetés, de bizony sok nem jött haza, hiába fordult a rosta jobbra.

Régi Karácsonyesti Szokások..... Kolompolás!

Még gyerekkoromban a 20-as évek elején nagyszokás volt nálunk a karácsonyesti kolompolás.

A pásztorház előtt a téren volt egyszüdfés kut ott volt a gyűlékezés helye. A falu minden szegényebb sorsu gyermeke ott volt egy kukoricacsomóval font szatyorral a kezében. Ott megvártuk amíg a falu pásztorai elvégezték a karácsonyesti szokásos túlkölést és durragatást. Ezt minden évben sötétedés után kezdték. Kiálltak a házuk elé a térségre és ott kürtöltek és a karikásostorral durrogattak. Ezt közben fél órai szünettel háromszor megismételték.

Nekünk pedig odaadták a tehén és birkakolompokat. Mi pedig kolompoltunk hozzá. Mikor a pásztorok befejezték a háromszori kürtölést, ők bementek. Mi gyerekek pedig elindultunk a faluban végig kolompolni. Akinek csikócsengője volt az azt rázta. Annál érdekesebb volt a kolompolás. Kolompolás közben ezt kiabáltuk: Diót, diót.... az asszonyok már a kapuban vártak bennünket akinek termett diója az egy szakajtókosár diót összekévert aszaltszilvával és dudogóval. Az aszaltalmahasábokat hívtuk dudogónak. Az asszonyok ezt kiborították az utca közepére a hóba. Mi pedig egymást lökdösve markoláztuk a diót és aszalékot. Havastól raktuk a szatyorba. Mire végigjártuk a falut, minden gyerek szatyorja megtelt dióval és aszalékkal.

Ezt azért csinálták, hogy jó termés legyen gyümölcsből a következő évben. Igy akinek nem termett diója, annak is lett a karácsonyi játékhoz párosásra való diója.

Páros e vagy páratlan.....

Abban az időben, még nem volt falun sem rádió sem pedig mozi. Párosás volt a karácsonyi szórakozás. Ugy a gyermekeknek mint a felnőtteknek.

Ebéd után körülültük az asztalt, akkor nem volt ám fotel. A szobasarkában volt a hátsó sarokpad. Azelőtt az asztal. Erre a padra ráfértünk hatan nyolcan. Az asztal másik oldalához pedig bevittük a mososzéket. Arra ültünk, mert ilyenkor lányok legények összementek dióval pároszni.

A zsebünkben markunkba vettünk pár szem diót. A mellettünk ülőtől megkérdeztük, páros e vagy páratlan? Há páros dió volt a kezünkben és azt felelte, hogy páros, akkor egy diót átkellet adni mert eltalálta. De ha azt mondta, hogy páratlan, akkor ráfelelte a kérdező, hogy adj egyet, hogy páratlan legyen. Ekkor az adott át neki egy diót az övéből.

Igy ment sorba a játék.

Lutrijáték: tégy, végy, nincs, mind.-

Egy kis szögletes fát kihegyeztek. A felső végén pedig két három centimétert kis fogantékot, faragtak rá gömbölyűre. Annál fogva kellett megpörgetni a lutrit az asztalon.

A közepén lévő kis szögletes résznek mindenik oldalára egy betűt irtak. T - V - N - M -.

Ezektől a betűktől függött, hogy nyert e valaki vagy veszített. Aki megpörgette a lutrit, amelyik betűs fele maradt felül, aszerint alakult a játék. A játék elején mindenki betett egy diót az asztal közepére. Sorba ment a lutri pörgetése. Ha úgy dült, hogy a T volt felül, az azt jelentette, hogy Tégy egy diót a többihez.

Ha a V betű volt felül akkor elvehető egy diót az asztalról.-
Ha az N betű volt felül akkor elvenni sem lehetett, de tenni sem kellett hozzá. Ha az M betű volt felül akkor mind elvehette ami csak volt az asztalon.

Ezután újból kezdődött a játék. Ismét be kellett mindenkinek egy diót tenni az asztalra.

Ahol félbamaradt a játék, a mellette lévő pörgette meg a lutrit.-Igy folytatódott tovább a játék.-

Régen ez volt a akrácsonyi szórakozás, meg a kártyázás.-

Hová Tűnt el.....

Ezt a kis történetet is Kapolyon hallottam ötven évvel ezelőtt mesélte tolfosztóban a hetvenéves Fodor Józsefné. Az volt a szavajárása, hogy úgy van mint én mondom, mert az úgy is van. Ezt mesélte. Mikor összekerültünk az aptyukkal, már a második héten megkezdte a pinceszerezést. Ha elvégzett az istállóban az etetéssel tarisznyájába tett egy darab kenyeret és sunkát avval elment a horhoba a borospincéhez. Én vártam otthol egyedül sokszor este 10 órakor jött haza. Eleinte zsörtölődtem érte. Meg is fogadta, hogy ez többet nem lesz. De az csak ígéret volt. Azután is elment a komákkal, barátokkal. Elhatároztam, hogy nem szólok hozzá pár nap. Hátha leszokik a kujtorgásról.-Ez úgy van mint én mondom, mert az úgy is van.- Mondta. Mikor későn haza jött, én csak feküdtem az ágyban nem keltem fel vacsorát adni neki. Csak nézett rám azután kérdezte: no anyjuk nincs vacsora? Én csak lapultam az ágyban szótlanul. Gondoltam majd megtalálja a renbe a vacsorát.-De az nem ott kereste. Pedig jól tudta, hogy mindig onand vettem elő neki. Anem elkezdte a gyufákat gyujtogatni egymás után. Letérdelt a földre, és a sublót alá kuku csált. Meg az asztal alá. Elgyujtogatott egy tasak ájnslangos gyujtot. -Még az én ágyam alá is bebujt.-Én annál inkább nem szoltam neki.-

Ekkor kihuzigálta a sublótfiókokat és az összes ruhát egyenként szétrázogatva a szobaföldjére leszórta.-Ezt már nem tudtam szó nélkül elnézni: Rákiáltottam:

Mi az istencsodáját keresel abban a sublótban? Ekkor nevetve felkiáltott: megvan. Már meg istaláltam. Mit találtál meg?: kérdeztem. Hát a hangodat anyjukom. felelt nevetve.-

Azután nembántam akármikor jött is haza, mert nem volt házszántos.-Akármeanyit is ivott.-Ez úgy van mint én mondom: Mert az úgy is van.-

Gyerekkori fájó emlékek.....

Én és testvéreim gyermekkorát sok sötét emlékek fődte be apánk iszákossága.-

Édesanyám Kapolyról Bálványosra került férjhez.-A hat gyermek egymás után gyorsan jött.-Hogylakbért ne kelljen fizetni, édes anyám elvállalt egy gyermektelen öreg házaspárt. Így az öregek halála után édesanyám örökölte a kis zsupfedeles házat.-

Nem sokáig használhatta, mert apánk egy napon részegfejjel felgyujtotta.-Mindemünk porrá égett. Nagyon jó mesterember volt ezért pártját fogta az előljáróság. Még csak büntetést sem kapott érte.-Szegény anyám sok gyerekkel hazaköltözött Kapolyra az édes anyja házába.-

Éjt nappallá téve dolgozott a gazdag parasztnál, hogy medlegyen a betévő falatunk.-Közben kitört a 14-es háboru. Öreg szülém kiadta bérbe annak a szobának a felét, melyben mi heten lakunk. Háboru lévén nagy volt a szükség.-Neki is szüksége volt arra

amit kapott a fél szobáért.-A szobátársnak is volt három gyereke. Mivel az ő apjuk is katona volt, így 11-en voltunk a szobában. A szobánjon belül egy méternyire, leverték a szobaföldbe egy hosszú vasszüget, másikat a két ablak között a falba verték. Ahhoz kötötték jó erős kőcmadzagot, az volt a határ.

Csak akkorahely volt a fél szobában, hogy elfért a sarokpad és az asztal szélességében.-Hosszában pedig egy ágy és egy sublót.-Ez volt az összes szobaberendezés.-

Ezt is elég volt szegény anyámnak beszerezni. A megélhetésen felül. A sublót alsó két fiókját este kihuzta édesanyám, egyiket az ágya elé tette másik a sublót előtt volt. Az volt az ágyunk.

Egy kis szalma volt benne letakarva, mindenik fiókban ketten feküdtünk.-A legnagyobb nővérem édesanyám mellett feküdt. Én pedig az ágylábba.-Így mindünk fekhelye megvolt.-Mikor az idősebb testvér kimaradt az iskolából, elment szolgálni.-

Így az ágylábból én odakerültem édesanyám mellé. Egyszer hívatta a községbíró édesanyámat a községhez, azt kérdezte, hogy igényt tart-e a hadisegélyre? Már hogyne tartanék rá igényt mikor itt a sok gyereka a nyakamon.-"ellette anyám.

Ezután valamivel kyönyebb sorsunk volt. Azután már ruhára is került valami. Addig bizony csak ~~csizma~~-volt cipője, aki iskolába ment. Lefekvés előtt az ágyterítéket felakasztották a mestergerendába vert szegekre. Az volt a közfal.-

Háboru végén haza jött a bérlő ember is. Az is olyan részeges volt mint a mi apánk. Mindennapos volt náluk a verekedés.-Velünk együtt azok sem bántak volna, ha sohanem jön haza az apjuk.-

Háboru után a mi apánk is Kapolyra költözött.-Ott összeállt egy részeges parasztszennnyal.-Kinek hadifogságba esett az ura.-Mikor azután hazakerült a gazda, akkor ott³kitelt a bosszúlet.

Akkor jött sirva könyörögni édesanyámnak, hogy vegye oda.-De ő hallani sem akart róla.-Ekkor elment panaszra a községi bíróhoz, hogy kötelezzék rá anyámat, hogy vegye őt vissza ha a hadisegélyt felvette.-A bíró azt mondta, hogy erre kötelezni nem lehet. Utána jött hozzánk s azt mondta anyámnak, hogy a bíró azt mondta hogy kötelessége visszavenni. De anyám akkor sem engedte be a lakásba mert mindig részeges jött oda. Ekkor a kutyánkon állt bosszú. Volt egy gyönyörű nagy fehér bundás kutyánk.-Tizza volt a neve.

Részeg fejjele azt szurkálta agyon.-Azt ígérte, hogy az egész család így jár, ha nem engedi meg édesanyám, hogy oda jöhessenek.

Panaszt tett édesanyám a bírónál, de a bíró azt mondta, hogy nem avatkozik bele családi életükbe.-Próbálja meg vegye vissza hátha megjavul. Majd ő is beszél vele és rendre inti. Ismét jött könyörögni, fogadta, hogy nem iszik. Rendesen fog viselkedni.-Visszafogadta anyám.

Egy évig meg is állta, hogy nem volt részeg. Csinalt ágyakat székeket, mert amilyen rongy ember volt épen olyan jó munkás volt. Szakmája ács volt, de nem volt olyan asztalos aki különb munkát csinált volna nála.-

Egy év után ismét elitta a keresetét az utolsó fillérig. Állandó rettegésben éltünk mellette. Én voltam a legkissebb. A szomszédok mindig arra biztattak, mikor alszik egy baltát vágjak a fejébe. Szegény anyám azt mondta: hogy tudnak ilyen mondanai a kislánynak? Ilyen emberrel bélyegezze meg az egész életét? És a testvéreieit? Így tovább is szenvedett vele egy életen át, 73 éves koráig.-

A német kisbíró.

Valamikor régen valamelyik somogyi faluban történt, az öregek mesélték még gyerekoromban.-

Egy németajku ember fogadta el a kisbírószágot.-Yagyis a dobolást a faluban.-Egyszer olyan rendelet érkezett a község házához, hogy sertésvész lépett fel a környéken. Ezért minden sertéstartó ember köteles a disznókat bemeszelni, fertőtleníteni.-Aki nem tesz eleget a rendeletnek és megbetegesze a disznói ott a városhajdu agyonlővi a betegdisznókat.-A község bírója kiadta a parancsot a kisbírónak hogy dobolja ki a faluban az új rendeletet. Ment a kisbíró a falun végig dobolt. Tramtara, tramtara. Bizonyos távolságokban megállt, és a saját maga módján elkezdte a hirdetést eképen: Közhiré tétetik! Minden ember maga gyeszno magaszar az olba, aki benem szar, gyün a városhajdu valagába durr! Mentek a bíróhoz, hogy mit hirdetett a kisbíró. Az felelőségre vette a kisbíró, de az rá sem hederintett, közömbösen így válaszolt: Hát én azt dobunyi, amit a bíró ur mondanyi.-Azóta maradt fent somogyban ez a kis történet.-

Piros alma.-

Ezt a kis történetet szintés gyerekoromban halottam Kapolyon az öreg Pebroka bácsi mesélte.

Még fiatal ember korában özvegyen maradt két kis gyermekével.-Nagyon jó anyósa volt, aki szeretettel nevelte az árvákat.-Ezért soha nem is gondolt, hogy ismét megnősüljön.-A borospincéjük szomszédjában lakott egy vén banya, aki az unokáját elekarta vetetni a jómodu özvegyemberrel.-De az bizony rá sem nézett a lányra. Ekkor a vén banya elhatározta, hogy megrontja az embert.-Egy szép piros almát tett az út közepére, ahol az özvegy menni szokott a pincéhez. Azt hitte majd felveszi a fiatal ember, és akkor sikerül megfogni az unokájának.-Ment este felé az özvegyember a pincéhez, meglátta az almát az út közepén, de bizony nem vette fel, hanem olyant rugott az almába, hogy az a vén banya kertjében esett le.-Másnap megint ott volt az alma, a bejárati út közepén.-Mikor ment a pincéhez, Ekkor is elrugta az utjából.

A hatodik napon odament a banya az utra, és megkérdezte tőle: Miert rugod el azt a szép piros almát? Elvihetnéd a gyerekeidnek! De az ember azt felelte rá: Nem szorulnak az én gyermekeim senki almájára sem. Ezzel még tovább a pincéhez. A vén banya meg azt morogta utána: -Mégálj csibész nem fogsz ki rajtam. A hetedik napon az özvegyember pincéje előtti almafa alá tett egy gyönyörű pirosalmát.-

Azt hitte hogy onand biztosan felveszi. Azt hiszi, hogy az ő fájáról esett le. - De csalódott a banya, mert megpillantotta az ember az almát beleszurta a botja végét és olyan erővel vágta a banya háza falához, hogy az ott darabokra törött az alma.

Másnap hallotta, hogy meghalt a vén banya. Belepusztult, hogy nem tudta megrontani az embert, Ekkor tudódott ki hogy boszorkány volt. - Nem is nősült meg soha az ember, holtáig özvegymaradt. -

Macska a kályha vállán,.....

Ez előtt ötvenöt évvel mesélte Kapolyon a nyolcvanéves özvegy Bonnyai néni.

Még serdülő leánykorában elment egy vasárnap délután a barátnőjéhez, aki árva volt és a nagyanyja nevelte. Bekopogtatott az ajtón, de senki nem szolt. Benyitotta az ajtót és beszolt: Rebeka itthol vagy?! Senki nem volt a szobában csak egy fekete macska ült a cserépkályha vállán. Fölemelte az első jobb lábát és fenyegetve azt mondta: Szpiszt! Ettől úgy megijedt a leány, hogy hazaszaladt és elmesélte otthon.

Az anyja kinevette, azt mondta, hogy csak képzelődik. De a leány erősítette, hogy ő biztosan látta és hallotta is. - Másnap találkozott a leány barátnőjével, a Rebekával és megkérdezte tőle: Hol voltál tegnapi délután? Kereszelek, de senkit nem találtam otthon, csak egy fekete macska ült a kályha vállán és megfenyegetett a jobb lábával. S azt mondta: pszt! Ezt felelte rá a Rebeka: Öreganyám volt az a macska. Ő szokott átváltozni macskává. Azért küldött el engem is a keresztanyémékhoz, mert várta a többi boszorkányt. - Azután többet sosem mert elmenni a leány Rebekáékhoz, mert félt a fekete macskától. -

VÉGE.

Régi csufolások és névcsufolások.....

Vastagnyaku kálomista. Olyan mint a hügyos béka, Kutykurutty!
Pápista köll e hügyos képoszta!?

Volt egy Csuti nevű a faluban azt így csufolták:
Csuti csuta= csutora, mikor még a bucsura?

Volt egy Tollas Julcsa nevű lény a faluban. Mivel sok tollas
nevű volt, ezeket Pundzi Tollasnak hívták. Egyer valai azt írta a deszka
kerítésükre krétával: Pundzi Julcsa, füstös konyha, Balogh Gyula írta
oda. Így akarták megharagítani arra a legényre, pedig nem is ő írt a
kerítésre.

János szesed igen ámos, felegéged jó fingos megihatod jános!
Jankó, bankó tikszarhajtó. Hajtod a tikokat, nyald ki a likukat.
Jancsi kutyaseggit nyald ki!

Gyula bula fagyula, kovászos a valuga.

Gyurka sutyorog a hurka! Nem fér a fazékba, kidogbjuk a ganéra!

Jóska boska, cserbuborka nádön ülő bubos béka! Kutykurutty!

Karibusos kendermagos,

Imre! Töködön a pille! Hajtsd le a pillét, bazd meg a kecskét.

Aladár, vasfazék a valagán!

Vendel kutyatökit nyeld el!

Istok pistók fapistók, keetbe járnak a disznók, erigy kettőt
hajts ki, harmadikat nyolmdki!

Egy endéri ember elgyütt a kapolyi bucsura. Volt neki egy jótán
cos Kató nevű leánya, de bizony senki nem hívta el táncolni, mert na
gyon szaplós volt. - Felkérte az apja táncolni, megpörgette jobbra balra
a leányát és ezt mondogatta jó hangosan: Haplányom Katóka, hadd hírédet
kapoba! Ott is hagyta, mert azóta is mondogatják Kapolyon. -

Happ Sári sarokra, kapd a pinád maraokra!

Rézi! A valagát nézi!

Ilona! Végis fostos az ina!

Stinike! A csöcse de picike!

Marcsa! az orrát föltarcsa!

Böske! Kutyaseggit kösd be! Ha bekötöd old ki! Kutyaseggit sopd
ki!

Julcsa! Fején van a bubuja! Hátul meg a seggelikja, fokhajmáál
van bedugva!

Miska! Mit eszik a macska? Egeret szarvik Neked szekeret.

Gizike! A pinája picike. Nem még férjhó Gizike!

A Piroskát így csufolták: piros piros pappiros, menyj a paphoz
majd lefos!

Borgyazik a kuli, kölkezik a puli, babázik a Juli, Jajj lesz neked Gyuri!

Malacoz a siska, borgyazik a Riska, Babázik a Zuska. Mil-esz veled Miska?

A cigányokat pedig így szokták csufolni: cigány Mori kopore, Fingok egyet iszol- e?

Bigány, biligány, turót eszik az utcán! Kértem tüle nem adott pofonvágta elszaladt, kihoztam a fejszét, levágtam a fejét.-

Az eddig leirtakat, Kapolyon mindenki tudta. Szájról szájra adják az utódoknak. Én az emlékezetemből irtam le őket. A következő tréfás találós mondókát, egy nyolcvan éves öreg bácsitól tanultam kislány koromban:

Szekeringyom, defingyom, gerebintyom, villintyom, ^halaom alá ka csingom, reaugrik baszingyom. / mi ez ? /

Egy németember megy szekéren gereblyét és vasvillát visz rajt. Mikor a malomhoz érnek a hidra, lenéz az ember a malomalatti vizre, ahol a kacsák éppen akkor ciceréltek. Nemtudta másképp megmagyarázni, így mondta el: Ezt a nyolcvanéves öreg Tarnóvai bácsitól tanultam. Kapolyon még kislány koromban.-

TRÉFÁS SOMOGYI NÓTÁK ÉS TÖRTÉNETEK

Az első Világháború végekor szokták ezt dalolni a legények.
/Zavaros s Tisza vize, nem tiszta/ dallamára.

Azt írta nékem a kedves tubicám.
Meddig szolgálom még a Tisza Pistát ?
Holnap éjjel már nálad alhatok.
Mert a Tisza Pista a fűbe harapott.

HAPP - HAPP ! ITT A KAPOLYI PAP !

Ez a kis történet is még az első világháború alatt történt.

Kapolyon egy Ráfael ^{névű} idős katolikus pap volt, akinek az volt a szokása, hogy mindig a mezőt és az erdőt járta. Egyszer a Pusztakapolyi Fáncsi erdőbe sétált gyöngyvirágot szedett a szakácsnéjának és eltévedt a nagy erdőbe. Schogysem talált ki a sűrű erdőből, a napot sem látta, mert borús idő volt. Kénytelen volt segítségért kiáltani. Torka szakadtából kezdett kiabálni :-Happ-happ ! Itt a Kapolyi pap! Hahó-haó ! Happ-happ ! Itt a kapolyi pap! Segítetek emberek! Meghallották a pusztai béresek és ők mentek érte, kivezeték az erdőből. Még a gyöngyvirágot is elszórta ijedtében. Nem is ment el többet az erdőbe sétálni. De ez a mondóka örökké fenn marad Kapolyon.

A MISEBOR

A huszas évek elején, mikor az öreg Ráfael^{fián} nyugdíjba ment, egy fiatal plébános került Kapolyra. Lengyel Zéno nevű. Nagyon szép szakácsnéja volt, minden legény irigyelte tőle. Szerette nagyon az italt a plébános, de a szakácsnét^{meg} jobban. Ha nagyott ivott a miseborból, megfélekedett a reverendáról. Egyszer amikor nagyba ivogattak a szakácsnéval a konyhába, ment hozzájuk a sekrestyés. Annyira ölelkeztek nem vették észre, hogy bement a Varga bácsi. Nagyon köszönt, a szakácsné elkiállította magát: - Jézus Mária! Mi lessz most Zéno? - Ugye Varga bácsi nem látott semmit? Mert hát én is ember vagyok. Ugye nem szól senkinek, hogy mit látott! - Dehogyan szólok, felet a sekrestyés, de nekem is adjon abból a miseborból.

Megtöltött egy üveget a szakácsné és neki adta, megköszönte az öreg és hazavitte. Otthon azt mondta a fiának: Gyere, igyál te is egy kis misebort. Ivogatás közbe elmesélte, hogy miért kapta a bort. Megmondta a fiának, hogy el nem mondja senkinek. Az pedig alig várta, hogy elmondhassa a barátainak. Az akkori Hangyaszövetkezet vezetője jó nótá szerkesztő volt, mindjárt irt róla egy nótát, és a közelgő szindarab előadás szünetében eldalolták.

"Lengyel Zéno plébános, kisangyalom.

Szereti a misebort, kisangyalom.

Misebor a kezébe, szakácsné az ölébe, kisangyalom."

Ott volt a plébános is az előadáson, mikor meghallotta a nótát fölkelte és elment haza.

H O R T H I N O T A

/Nem volt virág, nem volt virág soha a kezembe/ dallamára.
"Horthi Miki a fekete lovát meg nyergelé.
Azon vágat kis Kereki felé.
Szamárháton várja a babája.
Ülekezve indulnak fel a Kereki várba."

Azt az egész környékbeli faluba tudták, hogy a Horthi kormányzó a Bálványosi Szazgernét szerette, mindig együtt mentek a Kereki várba, ott senki nem zavarta őket. Szazgerné szeretett szamárháton lovagolni, vagy a kétkerekű kis hintoba ült, amit a kedvenc szamara húzott. 1918.-ban én is ültem a Szazgerné szamaras kis kordé hintáján. 6 éves voltam és én is elmenetem a nővéremmel Bálványosra a Balogh öregapám temetésére. Öreganyám mosonó volt a Szazgernénál, ezért ő is eljött a temetésre. Temetés után öreganyámat fölvette hintájába, mivel engem nagyon szeretett öreganyám, mondta a Szazgernénak, hogy engem is vegyen fel. Azt mondta kuproglyak a soroglyába. Én boldogan feszitettem a saroglyába, mint két szem krumpli három zsákba. El is dicsekedtem a pajtásaimnak, hogy ültem a szép Szazgerné hintáján.

K E R E K I K E C S K E B A K

Ez a bolondos történet is szülőfalumba Kapolyon történt a huszas évek elején. Volt egy gazdag ember a Száholdas Király Imre. Ennek volt egy ütődött agglegény szolgája, aki sem irni, sem olvasni nem tudott. Még gyermek korába árván maradt, egyik gazdától a másikhoz került. Azért dolgozott amit megevett, meg néha egy letett ruhát adtak neki. Végre ennél a gazdánál megállapodott, mert ez nagyon jó ember volt és nagyon tréfás. Mindig más - más tréfát eszelt ki. Egyik este mikor ment be a konyhába vacsorázni, a gazda ujságot olvasott. Megkérdezte tőle: - Mi jót olvas gazd uram? - Jaj nagy baj van gaz Lajos, felet a gazda nagy komolyan. Kerekibe a Szazgerné kecskepásztora agyon ütötte a bakkecskét, mivel, hogy fölöklette. A Szazgerné megírta a kormányzónak. Mivel a kecskepásztornak Lajos a neve, elrendelte a kormányzó, hogy minden Lajosnak 30 - évestől 50.-ig, el kell menni Kerekibe kecskebaknak. Hacsak a bíróurral nem irat kérvényt, hogy itthon is szükség van rája. Megijedt szegény szolga, ő is 50 év körüli volt, elkezdett könyörögni. - Aranyos gazduram ne engedjen elvinni, ki eteti meg akkor a gazduramék disznait, meg ki ganyéz ki aluluk? A nénem-asszonynak is ki hordja be a konyhába a fát és a vizet? Mindent megteszek csak menjen el a gazduram és irasson a bíróurral egy kérvényt. Drága jó gazduram, én nem akarok elmenni Kerekibe kecskebaknak! - De mindenkinek magának kell elmenni a Bíróhoz, csak így írja meg a kérvényt- mondta a gazda nagy komolyan.

Másnap reggelelment a bíróhoz, letérdelt, úgy könyörgött : - Kedves bíró ur, irgyon egy kérvényt a Horthinak, hogy ne vigyenek el Kerekibe kecskebaknak, én egy beteges öregember vagyok, én rám nagy szüksége van a gazduraméknak. Jól van Lajos, fölmentelek ha lehet, felelt a bíró. Gondolta, hogy megint a Király találta ki ezt. Megköszönte a bírónak, utána elment minden Lajoshoz a faluba és elmondta, hogy mit olvasott a gazdája az ujságból az este. Mindenki jót nevetett rajta, mert ismerték a tréfás gazdát. Még ma is emlegetik ezt Kapolyon.

A következő évben nem volt a faluba éjjeli őr, így minden éjjel sorba ment a trázsság. Minden éjjel két embernek kellett kiállni. Az nap három katona hazament szabadságra . Összebeszéltek, hogy este ráijesztenek a Lajos bácsira.

Egy legény volt a társa. Mikor este kiálltak, a megbeszélte időre egy túskeboronát húzott a katonára. Láncot kötöttek a boronára és húzták az utcán a strázssák felé. Mikor odaértek, azt kérdezték a fiatal strázssától: - Nem tudja fiatal barátom, hogy hol lakik a Récsei Lajos bácsi? Akit nekünk el kell vinni Kerekibe kecskebaknak. A fiatal ember nem is szólhatott, mert a Lajos bácsinak egyszerre úgy citeráltak a lábai, alig birt állni. Sirva kezdett könyörögni: - Kedves nagyságos vitéz urak, az Istenre kérem magukat, ne vigyenek el engemet Kerekibe kecskebaknak. Beteges öregember vagyok én, leestem a szivafáru, nagyon fáj a derekam. Nem tudok én kecskét ugrani! De a katonák azt mondták, nekik parancs van rá a Horthitól, megmásítani nem lehet. Megfogták és

röplötték a boronára és huzták végig a falun, csak úgy porzott az utca. Szegény öreg végtelenül jajgatott.

- Jaj Istenem, végem van! Segítség! Emberek, ne engedjék, hogy e -vigyenek! Jaj Istenem mi lessz velem!

A nagy kiabálásra a kutyák is mind az utcán ugattak, sokan kiszaladtak az utcára, nem tudták mi ez a nagy nesz. Mikor a gazdag ember házához közeledtek, ott mégjobban kiabált. Gazduram! Nénémasszony! Segítség! Ne engedjenek elvinni. Meghallotta a gazda és azt mondta a feleségének: - Hallod e hely /igy hívták egymást akkor a házastársak/, én ugy hallom a Lajos kiabál segítségért, kimegyek megnézem mi baja.

Kiment és felháborodva látta, mit csinálnak a szolgájával. Nagyon megpirongatta a katonákat, hogy miért csinálnak ilyen munkát egy idős emberrel. Azt mondta a szolgának:

- Szállj le arról a boronáról és eredj keresd meg a trázsabotodat, és ha valaki hozzád akar nyulni azt vágd fejbe. Most te vagy a leghatalmasabb a faluba, mert te vigyázol az egész falura! Megértetted?!

-Igen, megértettem, felelte. - köszönöm, hogy nem engedett elvinni Kerekibe.

Utána elment megkeresni a trázsabotot és a társát. Halála napjáig félt a Kerekiektől.

J A J N E K E M M E G A J Á N O S O M N A K

A következő história is Kapolyon történt.

Volt a faluba egy idős házaspár, a Vargáék. Egy szem fiuk volt, de az is olyan mamlasz forma volt. Mikor megnősült, olyan tüzről pattant felesége lett, hogy mindenki csodálta, hogy tudott hozzámenni? Azt mondanom se kell, hogy a birtokért ment hozzá. Az öreg Vargáné, Sára néni, sáπέtozó vénasszony volt. Mindig az ment a mezőbe dolgozni, a menyét hagyta otthon főzni, kedveskedett neki, nehogy ott hagyja a fiát.

Egyszer váratlan időbe ért haza, amint belépett a konyhába meglátta, hogy az ura a menyét csókolgatta. Ijedtében kiszaladt az utcára, ott irgalmatlanul el kezdett sopánkodni:

- Jaj Istenem! Jaj nekem! Mire jutottál Sára! Jaj nekem meg a Jánosomnak, délbe is este van! Meghallották a szomszédok, mind odaszaladtak hozzá és kíváncsian kérdezték:

- Mi baj van Sára néni? Mi történt?

De a Sára néni csak azt sápitozta; - jaj énnekem meg a János fiának! Délbe is este van!

Azóta már régen elporladt a Sára néni a férjével együtt, de ez a mondás örökké fönn marad Kapolyon.

EGY PENGŐ, MEG EGY PENGŐ, AZ KÉT PENGŐ

Az első Világháború alatt a Lóvi-felé malomban dolgozott az én sógorom Tabon. Tihanyi István⁴⁰ mesélte ezt a kis történetet. Mivel, hogy az emberek nagy része a háborúba volt, kénytelenek voltak az asszonyok elmenni a malomba őrleni. Éjszaka is ott kellett nekik maradni, ha rájuk kerül a sor, hogy ott legyenek. A Kapolyi szőlőhegyen lakott egy szépnek nem mondható asszony, Kucoriné, aki igen tüzes véru volt. Etért mindig nagyon fessen járt, hátha valaki bele gabalyodik. De bizony hiába illegette magát, a molnárok mind a jóképi menyecskék közül kocs-márgott. Mikor látta, hogy neki nem lesz szerencséje, fölhabórodva mondta:

- " A rosebb egye meg, annyi most a kurva, hogy a tisztesség asszonynak nem kerül szerető ! "

Ez azután szájról-szájra elterjedt és a mai napig fönmaradt.

- / -

A következő eset is ennek az asszonynak a családjával történt. A Kapolyi vasutállomás mellett volt egy kocsmá, az én nővérem volt a tulajdonosa özv. Valter Jánosné.

Anna bált rendeztünk a kocsmába, ott volt Kucoriné is férjével és a legényfiával. Nagyon spórolós volt, a fiának is csak egy kis fröccsre valót adott, az ura pedig csak akkor ivott, ha valahol potyát kapott.

Volt a faluba egy részeges, gazdag legény, a mizlis-Tollas Imre. Azért hívták mizlisnek, mert még iskolás korában is mizlit kötött nyakára az anyja. Ez egy csipke fodor volt, így akarta megmutatni az anyja, hogy az ő fia a külömb a többinél. Mivel több Tollas Imre is volt a faluba, így különböztették meg őket. Haláláig mizlis Tollasnak hívták, de még az utódait is így hívják.

A huszas évek vége felé volt az az emlékezetes Anna bál. Ott volt a jó mulató mizlis Tollas is. Folyt a bor az asztalán, a cigány húzta a nótát a fülébe. Meglátta a Tera néni, azt mondta az urának :

- Laci gyere danuljunk a mizlisnél, legalább te is ihatsz. Odamentek, megálltak az asztal mellett és dalolni kezdtek. Olyan szemet vetett az asszony a gazdag legényre, hogy megigézte a legényt. Mikor megszólalt táncra a zene, táncra hívta az asszonyt. Az embernek pedig ezt mondta :

- Laci bácsi ígyék amennyi csak kell.

Táncközbe mindenki azokat nézte, olyan kihivoan táncoltak. Mikor vége lett a táncnak, megköszönte a legény és odament az asztalhoz, ivott egyet. A Laci bácsinak is vett fél liter bort, hogy mulasson. Dalolt is annyira, majd eladta a házat. Közbe az asszony kiosont a kocsmából, a mizlis pedig utána.

A kocsmá mögött egy kukorica föld volt, azok bementek oda. Csak-hogy a legények meglesték őket és bementek megmondani a legény fiának.

- Imre, anyádat meg bevitte a mizlis a kukoricába.

A fia olyan kummogó beszédű volt, sajnálta kinyitni a száját, ha beszélt. A foga közül mormogta :

- A rosseb csak nem ette mög ?

Kiment és odaállt a kukorica föld mellé, onnand kiabálta :

- Édesanyám ! Azt a kutya Uristenit, nem gyün ki abbul a kukoricából ? !

De bizony nem jött ki. Akkor bement a kocsmába az apjához annak mondta :

- Ne káricályon, hanem gyűjön ki. Édesanyám a mizlissel van a kukoricába. Hiába kajabáltam neki, nem jött ki.

Az apja megrántotta a fia kabátját és azt mondta:

- Hallgass, te bolond ! " Egy pengő, meg egy pengő az két pengő " Így lesz a szürkének párja. Gyere inkább igyál te is ! Szót fogadott a fia, leültek és együtt mulattak.

Egyszer csak bejött a Tera néni is. Mulattak reggelig. De ez a mondás szintén fönn maradt Kapolyon :

" Egy pengő, meg egy pengő az két pengő. Így lesz párja a szürkének " .

Mert addig csak egy lovuk volt, azután hamarosan lett is párja a szürkének, a Tera néni megszerezte.

T Ö L T Ö T T Z U Z Z A

Az első világháború alatt férjhez ment a Kapolyi bíró, Csák István leánya, a Vilma. Dömötör nevű volt a vőlegény.

Nagy volt a dinom-dánom, szolt a rezesbanda. Itt aztán igaza volt a nótának, mikor azt dalolták:

" Lakodalom van a mi utcánkba.

Férjhez ment a falu legszebb leánya."

Mert ez valóba nagyon szép lány volt. Már egy héttel előbb megkezdtek a sütést-főzést. A vőfények szalaggal díszített rozsmaringos vőfénybottal járták a falut már egy héttel a lakodalom előtt. Nótaszóval járták az utcát és hívták a vendégeket a lakodalomba. Kétszer sorbajárták a vendégeket, szép vers mondással.

Lakodalom előtti napon minden meghívott család vitt egy tyukot és egy tál lisztet, meg 10-15 db. tojást.

Ekkor már minden vendéget meg kellett kínálni ennivalóval, sőt mikor ment haza, egy darab kuglófot adtak mindnek. A nyoszolyó lányok és a vőfények anyja, lakodalom előtti nap ott maradtak a lakodalmas háznál, a tyukokat levágni és megkopasztani, hogy másnap az már készen legyen. A szakácsnék a lakodalom napján csak föltehessék főni.

Mikor délután megesküdt az ifjú pár, a falu leányai és legényei mind elmentek a siratóba, mert ez így volt szokás Kapolyon. Esti vacsoráig a hivatalos fiatalemberek fujta a rezesbanda a találóvalót. A legények bort kaptak, a leányok kuglófot. A nyoszolyó lányok osztották a kuglófot, a vőfények pedig a bort hordták a legényeknek.

Esti harangszókor a hivatalosok hazamentek, a hivatalosok pedig be mentek a lakásba és asztalhoz ültek.

Megkezdődött a vacsora. A finom tyukhusleves után tyukpörköltet adtak a vendégeknek rizsával.

A vidéki násznagy felemerte a tányérját rizsával és tyukpörkölttel, jó étvágyal hozzálátott az evéshez. Hanem ekkor történt valami. Egy különös falat akadt a villájára. Bökölte innen is onnan is, de éppen nem tudta megállapítani, hogy mi lehet az. Éppen ment be a szakácsné megnézni, hogy nem kell-e valahová pótlást vinni. Odahívta a násznagy és megkérdezte tőle:

- Mondja kedves szakácsné, mi ez itt az én tányéromba?

Megnézte a szakácsné, először elkomorodott, aztán harsány nevetés közt mondta:

- Hiszen ez töltött zuzza!

Először mindenki nevetett rajt, de mikor a násznagy kiszaladt rókázni, azután mindenkinek felfordult a gyomra, senki nem bírt tovább enni semmit. Sokan azonnal elmentek haza, még a menyasszonyi ajándékot sem hagyták ott.

Azóta maradt fenn ez a mondás:

" Töltött, mint a kapolyi zuzza! "

/ Ezt versben is magörökitettem e képen: /

Megjött a hideg tél és a hosszú farsang
 Egymásután kezdődtek a lakodalmak.
 Biróék házában nagy a dinom-dánom
 Férjhez ment a falu legszebb gazdag lánya
 Avszép nászindulót rezesbanda fujta
 Bevezgé életét sok sok tyuk és pulkya
 Ahogy eljött este a vacsora ideje
 A kedves vendégek mind asztalhoz ültek.
 A húsleves után tyukpörköltet adtak,
 Melyből a násznagy a tányérját megrakta.
 Ahogy a pörköltet ette jó étvággal
 Egy kühönös falat akadt villájára,
 Hivta a szakácsnőt megmutatta neki
 Nem tudja mi lehet mindhiába nézi.
 Így szolt a szakácsné: hisz ez töltött zuzza
 A vendégseregnek fölfordult a gyomra.

A rátarti karádi Vöfények.....

Ez a história is Kapolyon történt a huszas év elején.
 Egy csinos lányt Szeider Máriát, Karádra vitték férjhez. Az volt
 a szokás, hogy a leányok legények elmentek a menyasszonyos ház
 hoz lesőbe. -Meggallgatni hogyan bucsuztatják el a menyasszonyt
 a Vöfények.-

Itt egy karádi vöfély mondta a bucsuztatót. Olyan szépen
 elbucsuztatta a menyasszonyt, hogy mindenki a könnyeit törköl
 gette. -A kapolyi legényeknek is nagyon tetszett. Hangosan mondo-
 gatták: Ez aztán igazán nagyon szép volt. -Meggallották a karádi
 vöfélyek és elkezdtek a kapolyi legényeket gyalázni. Elmondták
 őket mamlasznak. Megharagudtak ezért a kapolyi legények. Esküvő
 alatt kiszedték a kerékszegeket anásznépes kocsikból.-

./.

Esküvő után mikor induláshoz készültek, észrevették a Karádiak, hogy ki van szedve a kerékszeg, el kezdték szidni őket és azt mondták:

- Gyertek el csak egyszer Karádra kinyujtoztatunk benneteket.

Ekkor összebeszéltek a kapolyi legények és eléje kerültek a násznépes kocsiknak. A hegyháti dülön szállókarókból várták a násznépet.

Mikor a horhói utón fölért a násznép a hegyre, körülfogták a kocsikat megállították a lovakat és ezt mondták:

- Na hires karádiak, itt mutassátok meg, hogy mit tudtok! Itt nyujtoztassatok ki bennünket!

Leugráltak a karádiak a kocsikról és a lócséket akarták kiszedni a kocsikból, de a Kapolyaiak úgy el násznagyolták őket a szállókarókkal, hogy valamennyit vérbefagyva rakták kocsira, úgy vitték őket Karádra orvoshoz. Még a vőlegény is kapott egy pofont, mert le akart az is szállni a kocsiról a mennyasszony mellől.

Az asszonyok és a nyoszolyólányok hajtották hazafelé a lovakat. Senki- nek nem volt kedve elmenni a lakodalomba. Azután sokáig nem volt tanácsos Kapolyinak, Karádra elmenni, mert talán agyon is verték volna.

A vőlegény nevére nem emlékszem, azt azonban tudom, hogy három menyecske volt annál a családnál. Czeider Mária, Kordé Jolán, és Zott Anna. Tréfásan így szokták őket emlegetni. Czeider Mária, Kordézott. Még talán ma is meg van az ellentét a két falu között.

.....
M O C S O L Á D I M O N D O K A

Ügyél mönjem mögyet, mős hozzá kenyeret. Hogy a főne ögye mög a mögy-
gyes bélödet.

Nye- Torvaj, Tab, Zalu, három kenyeretlen falu.
.....

MIÉRT SIR AZ ANDOCSI SZÜZMÁRIA?

A huszas években a nyári Tabi vásárról hazafelé bejöttek az andocsiak Kapolyon a Vasuti-kocsnába. Ott jól beszélgettek. Köztük volt a Sekrestyés bácsi is, elkezdte nagy nevetve mesélni, hogy sok bolond elhiszi, hogy sir az andocsi Szűzmaria.

Azt mondta, hogy van aki meg is nyalja a Szűzmaria könnyét. Mivel, hogy sós ize van, így elhiszi, hogy tényleg sir a Szűzmaria.

Senki nem sejti azt, hogy én minden másnap sózott reszelt retket helyezek a szobor fejébe. Hátralé lehet venni a szobor feje hátlját, én ott elhelyezem a sós retket. Az szép lassan szivárog ki a szobor szeméin, mintha valóban sirna. Ezt így mesélte el a részeg sekrestyés, a saját füleimmel halottam őt a nővérem kocsmájában. Részegen kibeszélte az egyház titkát. Hogy mi igaz belőle nem tudom, mert én soha nem láttam az Andocsi Szűzmariaét.

.....

ANDOCSI BUCSUJÁRÁS

Régen amikor a buzgó katolikusok a bucsujárástól várták életük jobbra fordulását, összesereglett a buzgobb réteg és elindultak Andocsra a bucsura.

Mindenkinek volt valami titkos és nyilvános óhaja, amit e zarándoklással kívánt elérni. Az élelmet és a felesleges ruhát egy lovakocsi vitte utánuk.

Az előre megbeszélt helyen megálltak enni és pihenni. Egész uton énekeltek: "Mária segíts, oh segíts mi rajtunk." stb. Az előénekesek mindig elől mentek, és egymást váltották. Meglátta az egyik rózsafüzér, hogy az előljárónak a szatyrából folyik a tejeskávé. Figyelmeztetni akarta, de nem lehetett félba szakítani az éneklést. Így hát éneklés közbe így figyelmeztette:

"Mind kifolyik a kávéja." A procecciósök gyorsan ráfeleltek énekekkel eképpen: "Nem folyik, mert be van dugva." Boldogságos Szűzmaria! Mikor a falut már jól elkerülték, jól megjárták a szegény bucsusok. Mivel nagy szárazság lévén, esőt kérni mentek az Andocsi Szűzmariahoz.

Ahogy énekelgettek az uton, hirtelen jött egy fekete felhő. Dörgött villámlott. Mogyoró nagyságu jég esett. Valamennyien bőrig áztak, mert a ruhájuk a kocsin volt. - A kocsiük pedig előre baktatott a csárdába, magába szívni a kellő üdvösséget. -

Fa alá sem mertek mebekülni, mivel nagyon villámlott. - kénytelenek voltak tovább menni a szakadó jégeseőben. - Ugy néztek ki mint az öntött ürgék. -

Mikor a kocsist elérték az andocsi kocsmánál, jól lehordták. - Azonmód vizesen bemenetek a templomba, a rózsafüzérkirálynéja odaállt a szüzMária szobor elé összekulcsolt kezekkel így panaszkodott: "Óh Szüzanyánk ezt miért titted?"

Mi esőt kértünk nem jeget! -

Bizony így kevés volt az ottani imádkozásra való idő mert a ruhájukat kellett szárítgatni.

Délután pedig megnyugodva indultak hazafelé, mert hát nem hiába imádkoztak esőért. - Az apró gyermekek pedig már várták őket a kapolyi horhói dombtetőn. - Várták a bucsufiát. - A báb olvasónyakláncot, amit csak az andocsi bucsuban lehetett venni. -

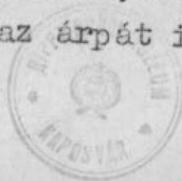
A cséplési iróebéd.....

Régen a rozst nem szokták elmasináztatni, hanem voltak csép hadarós cséplőbandák. - Négyen szoktak egy bandába állni, és cséphadaróval egész taktusra verték a rozst. - Hegyéven összeérve rakták le a szérübe a rozskévéket. - Ötven hatvan kévét egyszerre. -

Először így kévébe csépeltek végig a hadarós cséppel. - Öröm volt hallgatni olyan szép taktusra verték. Utána kibontották a kévéket és szép egyenlően eligazították. - Ezután az egészet csépeltek nem csak a fejrész. - Mikor végig értek rajta, megforgatták a másik felére azután azt is végigcsépeltek. - Mikor a rozsfajok mind fölfelé kunkorodtak, akkor már üres volt a kalász. -

Utána megkezdték a zsupp csinálást. - Először amennyi belefért a markukba, a fejénél átfogva felemelték és kirázták belőle a szemet. - Utána fűrészbakrakötözött nagy gereblyéhez huzkodták a markokat. - Így könnyen kijött közülről a törött szálak és a gaz. - Mikor kipucolták markszám farakták és kévékbe kötözték. -

Igy készült a zsupp, amit sok mindenre felhasználtak a faluban is. - Például háztetőfedésre, szalmavékákat és szakajtókosarakat csináltak belőle. - Meg az árpát is aratáskor zsuppból csinált kötélbe kötözték.

Ősszel pedig a kukoricaszárát is ebben kötötték.-

Mikor végeztek a zsuppcsinálással, akkor a rozsszemeket őszszepucolták garmadába. Utána kézi hajtásu rostán kirostolták.-A rostát felváltva hajtották, mert nagyon fárasztó volt.-Egyik hajtotta a másik meg merte a szemet a garatra.-Harmadik a garatot piszkálta, nehogy elakadjon a törek.-A negyedik pedig a tisztaszemet huzta el a lefolyó alól.-Mikor végeztek a rostálással, zsákba merték a tiszta szemet és behordták a gazda kamrájába.-

Az ilyen cséplőbandák napszámba jártak a gazdag parasztokhoz. Ezek ebédet is kaptak ahol csépeltek. A következő kis történet is ilyen cséplés alkalmával történt.-Még pedig az én nagy bátyámmal Fábrián Jánossal.-

Kicsit gyámoltalan volt szegény.-Avval dicsekedett a társainak, hogy ő egy liter irót megtud inni egy hajtókára.-El is nevezék Irós Jánosnak.-

Mikor a gazdag Rókás Tóth Lajoséknál csépeltek, mivel a gazda is református volt meg a cséplők is, a gazdasszony kedvekedni akart nekik.-Kiment hozzájuk és megkérdezte tőlük: Jó lesz ha csibebe csinált levét és túrosrétest csinál ebédre? Szeretik-e? A banda egyik huncut tagja, komikusan ráfelelt: Hogyne szeretnénk, nekünk nagyon jó lesz.- De ez a Jánosbarátunk délben csak irót szokott ebédelni. Ha lehet ennek azt csináljon ebédre.

Jól van felelt a Tóthné, és bement főzni az ebédet.-A leányát pedig nekiállította vaját köpülni. Hogy legyen iró ebédre a Jánosbácsinak.-Az pedig így szidta a társait: A krucifikusz szent Cségtetek! Miért mondtátok, hogy nem szeretem a rétest?!

Közben dél lett. Behívték őket ebédezni a konyhába. Az asztalon volt a finom csárkebecsinált, még a nyála is uszott a Jánosbácsinak a jó illattól.-Ahogy asztalhoz ültek, a háziasszony oda tett egy literes bögre irót és egy nagy karaj szép fehér kenyeret a Jánosbácsi elé.-Tessék Jánosbácsi, finom friss. Délelőtt köpülte a leányom. Mondta kedveskedve a háziasszony.-A társai pedig jóízűen ették a finom ebédet. S majd megpukkadtak az elfojtott nevetéstől.-

De többször azután már nem hagyta magát így becsapni a Jánosbácsi.-Hanem holtáig csufolták vele, hogy jobban szereti az irót mint a túrosrétest.-

Cséplés lófogatos járgányos masinéval.....

Ez úgy történt, hogy a járgánynak a két oldalán volt két rud. Mindenik rud elé két lovat fogtak. Azok körbejárva húzták, úgy hajtották a masinát. - A mi szomszédunkban lakott egy jó módú család, Pusztai Gábor nevezetű. Mikor náluk masináltak, áthivott a felesége az Észter néni, azt mondta:

Lidikám gyere át lovakat hajtani a masinához. Adok érte finom torzsátlan körtét. En talán hat éves lehettem. - Boldogan átmentem. Egy sámlit tettek a járgány tetejére arra kellett ülni, és egy szijestorral hajtani a lovakat. Ennek már ötvennégy éve. De most is tudom hogy ezt kellett mondogatnom: Ne te lé ne, kесе, remény, mackós, sárga ne! - A járgánytól egy hosszú vasrud ment a masináig, a föld színén. Végén egynagy kerék volt azon egy hosszú szij, az hajtotta a cséplőgépet.

Egy nő eldobta a gabonakévéket és adta fel az asztalra az etetőnek. - A masina csuszátója előtt szintén egy nő állt, az eldobta a szalmát, nehogy elekadjon a dobkosár. - Két nő pedig háromághufavillával dobálták előre a szalmát, így rázták ki a szemet a szalma közül. - Ezeket szalmarázóknak hívták. -

Mikor már a szem és a török felért a masina elejéig, akkor megállították a lovakat és megkezdődött a szem eltakarítása a cséplő elöl. -

Volt egy ugynevezett rugógereblye. Ennek négy kampós foga volt. Ezzel rugdosták ki az öregebb töröket a szem közül. - Másfél méteres nyele volt, beleakasztották a garmadába és gyors mozdulattal a lábukhoz rántották a törékes szemet. - A lábukkal pedig azt visszaruszták a gereblyéhez. - Ezért hívták rugógereblyének. - Ha szeles idő volt, akkor pedig falapátokkal szorták fel magasra a garmadát. - Hogy a szél kifújja közülről a töröket. - Így gyorsabban ment a rostálása, nem akadt el a garatba a török. Utána itt is kezdődött a kiróstálás. Mikor váratlanul jött egy nagy zápor, akkor vitte ám a garmadát. Hiába takarták le ponyvával. -

Cséplés mosószéken.....

Mosószéken nők szoktak rosszat csépelni. E képen: Kibontották a rozslevét abból felmarkoltak annyit amennyi a két markuk közé fért, azt a mosószék tetejéhez verték. A mosószék egy méter hosszú, fél méter széles, vastag falap volt. - Négy lába úgy volt beleverve a kifurt lyukakba. - Mosáskor ezen szokták kilapickázni a vászonruhákat. - Mikor már nem maradt szem a széken, megfordították a markot, a hegye felől markolták át és a fejükefelett megforgatva verték a mosószékhez. Közben mindig leseperték vele a széket, így látták meg mikor fogyott ki belőle a szem. -

Utána kirázták a gázt is, és a törött szálakat belőle. - S óvatosan le rakták. Ebből lett azután a zsuppkéve. - Ez nálunk nagyon is kellett, mert sok zsupptetős ház volt abban az időben Kapolyon. Nóta is volt róla: - A mi házuk tetején zsuppfedél van. És ha tél van összebujunk kicsi párom. - Stb.

Halod e te Mari hun van az a kócos Nani?....

Még a kilencszázas évek elején a kapolyi Szabó Károly romai katolikus gazdag parasztot "Valóságos Rosszabnek" hívták. - Ez a gazda nagyon csunya káromkodós ember volt. - Egy szegény árvaleány volt a szolgálójuk, de annak nem volt egy perc megállása. - Kint és bent neki kellett elvégezni minden dolgot. - Volt egy tutyi-mutyi forma fiuk, megösisítették és egy szegényebb sorsu leányt vette el, mert az nagyon erős és jódolgos volt. - Még ő is zsákolt az ura helyett. A menyecskevel nem mert gorombáskodni az após, félt hogy otthagyja őket. - Az öregnek az volt a szokása, már korán reggel ment a borospincéhez. - Mikor onand haza ment könnyen káromkodott. -

Egyszer amint haza ment a pincétől, bement az istállóba és látta, hogy a tehenek belefeküdtek a trágyába. - Nagy mérgesen ment keresni a szolgálót, mert arra is annak kellett vigyázni, hogy belenefeküdjenek a trágyába az állatok. - Amint ment az udvaron, a menyecske éppen ment ki az ajtón. - Így szólt hozzá: Halod e te Mari, hun van az a kócos Nani? Elment csollánért a zsibáknak. - Felelte a menyecske. - Közben éppen hazaért a leány egy zsák csallán volt a fején. - Amint beért az udvarba rákezdett az öreg: - Hogy az a valóságos rosszab, a kezéd a lábadtól, tüdőd a májától, baszódj meg apádtól, ahtól a megdöglött vén kutyától! - Hun csámborogtál ilyen sokáig mámeg. - ?Nézd meg hogyan néznek ki a marhák abban az istállóban? En nentahetek róle felelt sirva a leány. El köllött mennem csollánért. - El hallgass te kutya, mert megforgatom a vellát a gyomrodban, acaar kodott az öreg. -

Részut átelenben lakott egy szegényebb család, Sobákék. Mindig hallották, hogyan beszél az öreg a szolgálóval. - Megsajnálták, elhívták magukhoz és a fiuk feleségül vette. Már mindén régen meghaltak, de ez a mondása örökké fent maradt Kapolyon. az öreg Szabó Károlynak. -

Reggel bálványosi, este bányosi.

Régen mikor a kapolyiak a bálványosi jegyzőséghez tartoztak, minden csekélységért hat kilométer^t kellett gyalogni a jegyző hivatalba. Egyszer az idős Kollárik János bácsi, mert az unokáját beiretni az anya könyvbe. Jókedvű barátságos ember volt. Nem került el szónéklül senkit. - Amint ballagott a bálványosi határban, találkozott egy fiatal leánnyal aki döraszva jött vele szemben. - A kápt olyan hegyesen vitte a vállán,

mint a katonák a puskát. — Ezt sem kerülte el szónéklül a bácsi. Megkérdezte tőle: Hávalósi vagy gyzereken? De jó kedvesd van. — Búszkén felelt a leány. Bálványosi! És nagyhetykén tovább ment. — Ugy riszálta a farát, mintha gyors csárdást járt volna. A jánosbácsi mikor elintézte a dolgát a jegyzőirodába, utána elment a rokonokat meglátogatni. —

Csak estefelé ballagott haza. —

Amint ment, látta ám hogy a reggeli kislány is bandukol haza felé. — De most nem tartja hegyesen a kápát a vállán, úgy lógatta, majd a sarkát verte. — Akkor már nem dudorászott, és a farát sem riszálta. — Alig húzta a lábát úgy elfáradt. —

Ekkor is megkérdezte tőle Jánosbácsi: — Hol voltál édes gerlicém? Látom nagyon elfáradtál. Kápányi, felelt elesigázott hangon a leány. Hol is laksz te? kérdezte ravaszul a bácsi. Mondtam már reggel hogy Bányoson! felelet kedvetlenül a leány. — Nekem úgy gyut eszembe, hogy reggel azt mondtad, hogy Bálványosi, felelt mosolyogva a bácsi. — Mi köze hozzá! felelt mercoosan a leány. Azt mondom amit akarok! Évvel otthagytá Jánosbácsit. Azóta csufolják a Bálványosiakat, hogy reggel bálványosi, este pedig bányo-si. —

Bácsi maga nem bányosi kocsi?

Már több mint ötven éve, lakott Kapolyon egy idős kanász család, Szárazai Imre. — Egyszer a Hágocsi vásár napján, amint jöttek e falun keresztül a vásárról a bálványosiak kocsikon, megállított egyet közülük a kanász idős felesége.

Megkérdezte tőle: Bácsi maga nem bányosi kocsi? De az vagyok felelt mosolyogva a kocsi. Ösméri-e özvegy Szabonét a temető utcában? Ösmérem, már hogyné ösmernén? monda az ember. — Hát akkor mondja meg neki, hogy tisztóli Kapolyról a Naca! Meg az Imre öccse! Jól van néni meg mondom neki! monda az ember. — Regosztán azt is mondja meg neki, hogy a siska hetet malacozott. Majd az is kap egyet belőlük. Azt is megmondom néni! — És tovább hajtott az ember nevetve. —

A Fiser kocsmánál utolérte a többi bálványosiakat is, s elmesélte nekik, hogy mit izent tőle egy Naca. Azóta ez a mondás is fentmaradt Kapolyon. —

Tetézve van mint a szőládi icce.....

Bement két szőládi ember a kereki betyárcsárdába. Kérdi a csárdás? Mit tetszik kérni? Két icce bort felelet az egyik ember. Viszi a csárdás a két icce bort. Letette az asztalra. — De nagyon szükösen mérte meg őket. — Azt mondja az egyik vendég: mindlunk nem félig mérik ám az iccét, hanem tetézve. Hovávalók a bácsik kérdi a csárdás? Szőládiak, felelték. Ekkor odavitte a kancsót a csárdás, és teletöltötte az iccéket. Ekkor mind a ketten felemelték az iccét, kocintottak és az egyik nagyot csot

tintve a nyelvével így szóltsaogor ugye jaó baor? de jaó ém felelt a mávik. S egyhajtókéra kiitták az icce bort. -Azóta ha valahol nagyon teletölttenek valami edényt, azt mondják: Tetézva van mint a szaoládi icce! -

A ravasz kanászbojtások.....

Hét éves kislány voltam mikor ez történt.

A szomszédunkban lakott a fent említett kanász család. Az öreg szárszai bácsi öccsének a fia volt a bojtárjuk. -Lajos volt a neve. -De nagyon csintalan gyerek volt, azt sem volt több kilenc évesnél. Nemtudom hogy miért, de mindenki csak Totelkának csufolta. Rajt is maradt ez a csufnév. -Volt neki egy magához való jó pajtása, aki a legelőhöz közel lakott a faluvégén. -Azt a fiút mindenki Bálint Jancsinak hívta. Mivel egy gyermektelen Bálint nevű család nevelte. -Az anyja, a pusztakapolyi intézőnél volt szakácsné. Ez a fiú is hét éves volt. -Mindennap kin bojtárkodott a legelőn a Totelkával. -Sőt még a faluba is elment és segített az öreg Szárszai bácsinak bhajtani a falkát. -nagyon szerette a falkát terelgetni. -Ugy látszik erre született.

A kanásznak volt egy Mari nevű lánya az kilenc éves volt akkor. Tőle szokta az anyja elküldeni az öreg és a bojtár ebédjét. -Én voltam a pajtása. Mindig elsegítettem neki vinni az ebédet. -

Egy meleg nyári délelőttben azt mondtam a kanász leányának: Mari gyere fürdünk meg a zuggóban amíg megebédelnek. -A fdelelő melletti akácokban folyott egy kis patak, és a magas dombtól lezuduló víz egy kis tavat mosott. Elmentünk és a kis tó mellett volt egy nagy bodza bokor ott levegőztünk és boldogan lobicskoltunk a jó hideg vízben. -Természetesen fürdőruha nélkül. -Abban az időben még a felnőttek sem is merték fürdőruhát falni, de még a bugyit sem. -Nyugodtan fürödtünk, azt hittük, hogy a bojtások lefekszenek aludni, ha megeszik az ebédet. -

Mikor meguntuk a fürdést, nagy fityekkel mentünk a bokorhoz hogy ott felöltözzünk. -Rémülten kerestük a ruhánkat de sehhol nem találtuk. A két csibész bojtár elvitte a ruhánkat. -Mésziről lobogtatták felénk és azt kiabálták: gyertek ide érte. Mi szégyenkezve pucóran mentünk a ruháért. Mire odaértünk volna megint felkapták és tovább szaladtak vele. -Ekkor már eltört a mécesünk, és a Mari sirva kiabálni kezdett: Édeapán a Totelka és a Bálint Jancsi ellopta a ruhánkat és nem adják vissza. Ekkor a két ravasz bojtár ledobta a ruhánkat és vissza sompolyogta a falka mellé. Mi pedig gyorsan felöltöztünk és haza mentünk. Többet soha nem mertünk ott megfürödni.

Azóta belőlünk nagymama lett, az öreg kanász rég meghalt már, hogy a Totelkából mi lett és hova került nemtudom, de azt tudom, hogy akit akkor mi Bálint Jancsinak hívtunk, aki gyermekkorában annyira szerette a falkát terelgetni, az most Budapesten lakik.

Annak most igen nagy farkája van, az egész országot ő kormányozza.-
Nem tudom ő emlékszik e erre a gyermekkori csínyjére, azt hiszem Nem fontos leírnom, hogy ki volt az a Bálint Jancsi, könnyen kitalálják.-

Hallá Isten van lik.....

Ez az érdekes eset is Kapolyon történt.-Mikor egy Borza Bóné nevé legény elakart venni egy nagyon szatnya gazdag lányt.-¹Halálkozott egyszer a nagybátyjával és azt mondta neki:Halod e öcsém! Mit akarsz te azzal a lánnyal? Azt aztán sem mire sem való. Azon sig lik sincs. Megijedt a vőlegény. Este elment a lányhoz. De nem szolt a lánynak semmit, hanem az apját hívta ki és azt mondta neki:István bátyóm, neharagadjon de nem veszem el a lidit, mert nincs rajt lik. Hogyan tudod Te azt kérdezte az apja? Nagybátyóm mondta felelt a legény. Azt a baszom adta szentedet, már mért ne volna rajta lik? Majd megkeresed rajta ha itt lesz az ideje. Felelt felháborodva az apa.-

Igy meggyugodott a vőlegény, meg is tarották a lagzit hamarosan.-A nászéjszaka utáni reggelen, örömmel ment az apósához szinte tapsolt örömeben úgy mondogatta:Hallá Isten van lik, hallá Isten van lik. Ez még az 1800-as években történt, de azóta fent maradt ez a mondás, szájról szájra megy.-

A pici vőlegény bosszúja.....

A világháboru alatt történt. Volt Tihanyban egy jómódu gazda legény, aki olyan kicsire nőt, hogy sok 10 éves kislány is magasabb és derekabb volt nála.-¹ is nevezték pici Károlynak.-Kendés neve: Horváth Károly. Nagyon beteges volt az anyja, ezért megkellett neki házasodni. De Tihanyban egy lány sem ment hozzá, mert nagyon részeges volt a kis legény.-²Na meg az anyja is valóságos hárpia volt.-Mindenki félt a szájtól.-Ézért elment Somogyba lánynézőbe.-A Balaton felső részén az a mondás járja:Somogban egy kéve úszók csutáért is adnak leányt.-Ajánlot tak egyet neki Kerekibe, Tóth Bócsi nevűt.-Azt mondták, hogy szegény de jó dógos.-Kapott is rajta a legény, mert nekik az kell aki dolgozni tud.-Meg is egyeztek hamarosan, mert a lány megörült a vagyonnak.-Mikor mondták neki a szomszédok, csak nem megy hozzá ehhez a törpéhez, azt felelte rá:Kicsi ember nagy bottal jár.-Meg is tartották mindjárt az eljegyzést.-

Mikor már az esküvő napját is megbeszéltek, azt mondta a lány menjenek el háztájnözbe, Látni akarja, hogy hova akadják vinni.³ Esküvő előtt egy héttel elmentek, akkor pedig Tihanyba csodálkozott mindenki, hogy milyen derek és jóképű menyasszonya van a pici Károlynak.-Mindenki azt mondta: Hogy ennek vagy kevesebb van egy küllővel a kelletténél, vagy több.-⁴ is találták, mert valóban úgy volt.-

Megtörtént a háztűz nézés. Örült a menyasszony a sok marhának meg a gazdaságnak. - Ebéd után indultak haza Kerekibe. Amint gyalogoltak le a révhez, a tihanyi kopszhegyi pincétől, jó kapatossan ballagott egy tréfás kedvű bácsi. Megkérdezte tőlük, hogy hova mennek és hól voltak? Megmondták, hogy Horváth Károlyéknál háztűznézőben. - Ejne hugám csak nem megy hozzá ahhoz a faroknélküli gyerekhöz? mondta nagy komolyan a tréfás bácsi. Mit mond a bácsi? kérdezte a lány meglepődve. Aztán biztos ez? Itt vakuljak meg ha nem igaz! Utótt térdére az öreg. - Evvel otthagya őket. -

Azok pedig lóggós orral mentek a révhez.

Közelgett az esküvő napja, úgy egyeztek, hogy Tihanyban esküsznek a szép templomban. - Mert mindegyik katolikus volt. - A vőlegény elment előző nap a menyasszonyhoz, hogy másnap együtt menjen a násznépkel haza. Hanem nagy meglepetés érte. Mert a menyasszony szóba sem állt vele. - Azt mondtahogy a rosseb majd hozzá megy amíg meg nem tudja, hogy igazat mondott e az a tihanyi ember. -

Nemtudta a vőlegény hogy mi történhetett a menyasszonyával? A leány bátyja behívta a vőlegényt a kamrába. Ott mondta meg, hogy mit mondtak a Bőzsinek Tihanyba. Ne szégyeld én előttem magad sógor mondta mutasd meg nekem, hogy igaz e amit mondtak? Dehogyan igaz felelt mérgesen a vőlegény. Itt van nézd meg! Jól va sógor felelt a fiatalember. Így meglesz az esküvő.

Bekent a hugához a szobába az kíváncsian kérdezte? Na mivan mi ujság? Hozzámehetsz nyugodtan nem lesz hiányod. - Felét a bátya. Másnap megtörtént az esküvő. Este mikor vége lett a vacsorának, elkezdődött a tánc. - A vőlegény is felkérte a menyasszonyt és elkezdtek táncolni. - Mikor az ajtóhoz értek. Tánc közben azt mondta a vőlegény: Bőzsi gyereki velem egy kicsit. Dehogyan megyek! felelt a menyasszony. De a szentségedet, mostmár én parancsolok. - Felet a kis vőlegény. Győződj meg te is hogy igazat mondott e az ember? És kitolta az ajtón, és behuzta az istállóba. - Csak az éjféle menyasszonytáncra jöttek elő. Akkor már jogosan beköthették a menyasszony fejét a menyecske kendővel. -

Utolsókenet.....

A kilencszázhuszas év elején történt Kapolyan. - Jómódu papaztszülőknek volt egy igen szép leányuk. - Még a széltől is féltették, nehogy valami baja történjen. - Kényen kedven nevelt kisasszonyt neveltek belőle. - Aki mindig odamenyt ami neki tetszett. Az anyja mindig a legszebb ruhákat vette. - Hogy az ő Mariskája legyen a legvesinosabb a faluban. - Reggelente mindig az ágyába vitte a finom tejeskávét. - Egy éjszaka arra ébredt az anya, hogy a féltve őrzött leánya nyugtalanul forgolódik az ágyában. - Megkérdezte tőle: mi bajod csillagom? miért forgolódsz annyit? fáj valamid? A gyomrom felet a leány. -

Miért erőszakolta rám az este a töltöttpaprikát? Mikor neje is voltam éhes felelt panaszosan a leány. Fölkelt az anya lámpát gyújtott, látta, hogy folyik a verejték a lánya homlokán. Megijedt, hogy megterhelte a gyomrát a lánya. Gyorsan kockacukrot vett elő sósborszeszt csepegtetett rá és vitte a lányának.

4 Vedd be csillagom ettől majd helyre jön a gyomrod. Fordulj oldalra és húszkodj össze, azután majd kiáll a fájás a gyomrodból.

De bizony minden hiába volt, nem szűnt a fájás inkább mindig jobban fájt. Reggel felé már az ágyon sem volt maradása. Minduntalan a WC-re járt, azt mondta, hogy erős hányingere van.-

- Hát csak hányd ki magad, mondta az anya. Dugjad le az ujjad a torkodon, akkor biztosan tudod hányni. Meglátod utána mindjárt jobban leszel. De bizony a leány kétrét görnyedve, jajjgatva mient be a WC-ről

- Jaj Istenem meghalok! Édesanyám segítsen. kiabálta. Nagyon megijedtek a szülők, hogy meghal egyetlen leányuk. Azt hitték, hogy valami romlott hus került annak a paprikájába. Fölkelt az apa is, azt mondta, hogy befogja a lovakat és elvágat Tabra a Bartos doktor urért.-/ Mert akkor még nem volt ám autó/

Ment is az apa vágóban a kocsival, hanem a leány egyre jobban kiabálta: Jajj Istenem végem van. Megijedt az anya mert látta a viz cseppeket a lánya homlokán. Azt hitte, hogy a halálvize veri a leányát. Szaladt gyorsan a plébánoshoz.- Megzörgette az ablakát, mert az még nem kelt fel olyan korán. Ment a plébános, kinyitotta az ablakot. Meglepődve kérdi: Mi baj van jó néni ilyen korán? Jajj nekem plébános ur! Gyűjjön gyorsan! Halódik a Mariskám! Gyontassa meg ha életben találjuk. Adja fel neki az utolsó kenetet is. Jajj Istenem! Milyen velünk? Sirt na gyon az anya. Csak nevet volna abból a töltöttpaprikából! ~~szex~~

Gyorsan felöltözött a pap és sietve mentek. Szegény Mariska sajnálkozott a pap. Pedig az utóbbi időben olyan szépen kierősödött.- Mikor a ház elé értek, már a kapuban hallották a nagy jajgatást.- Hállá Isten még él. Mondta a plébános.- Bement a leány szobájába, hogy ott meggyóntassa.- Az anya pedig az udvaron jajjveszékelt. A szomszédok is felébredtek és a nagy neszre mind odamentek, hogy mi történt.-? Sirva panaszkodta az anya, és a szomszédok is mind együtt sirtak az anyával.-

Amint ott siratták a leányt, egyszer csak szaladt ki a plébános és rémülten mondja az anyának: jó néni! Nem pappra van itt szükség hanem bábára.-! Sir a gyerek a dunna alatt! Keresztelés lesz itt nem utolsókenet. Akkor meg az anya ájult el! Az egyikszomszédasszony a bábáért szaladt a másikkal pedig az anyát mosdatták föl. Közben megérkezett az orvos. Neki már nem sok dolga volt! Mert a baba akkorra mindnet elintézett.-

Tihany, 1973. IV/24.

Kedves Knézy Judit.

Itt küldöm a második magnótekercezet, ezt is telle énekeltem. Nem tudom megfelelőek-e? Azt hiszem a Pünkösdi játék tetszeni fog, mert az nagyon szép régi szokás volt. Van még néhány feljegyezve a régi szokásokból. Pl: a "Hármat tojott a fürjecske" kezdetű társasjáték, vagy az: "Óh te szegény juhászlegény" kezdetű dalos játékok. Ezeket tollfosztóban és vasárnap délutánonként szokták játszani. Vagy ha a gyermekkori Karácsonyi és Ujévi énekes köszöntők is érdeklik, írja meg. Ha küld üres tekercezet én szívesen telle éneklek. Tudok sok tréfás Somogyi dalt, éneket. /Ilyeneket:/

A Kaposi hegybe, érik a cseresznye.
Nemadhat a néni, mert vizes a keze.
Óh Uramistenem, szárítsd meg a kezét,
Had adjon a néni, egy marok cseresznyét!

/Vagy ez/

A Karádi piacon almát árul egy asszony.
Gyere pajtás vegyük meg, ketten vagyunk együk meg!
Sejehaja butyuhaly, sejehaja butyuhaly.
Telle van az méreggel, ... mint az alma féreggel. stb.

Már én többet, már én többet drótos legény nemleszek.
A hátamra, a hátamra, drótos puttonyt nem teszek.
Ne kiabáljanak az asszonyok utánnam, hogy ...
Janó hu! Janó gyere be!
A mi lányunk kislekát föltozd be!

Az üres magnó szallaggal küldött levelében írja meg, hogy ezek vagy hasonlók érdeklik-e?

Válaszát és az üres magnótekercezet várva,

Szeretettel üdvözlí: a mókás kedví

Pintér Pálné. Tihany

A szögény ember meg a zshivány fia.

Egy embernek vót 12 fia. Elszegődtek mind, de a legkisebb megmaradt zshiványnak. A szegény ember elment a királyhoz. A király mondta neki: Te szegény ember, mondd meg a fiadnak, van nekem egy láda pénzem, ha azt nem tudja ellopni a te fiad, minden bűn nélkül felakasztatom. Elmegy a szegény ember haza, mondja a fiának: Te fiam azt mondta a király, van neki egy láda pénze, de ha nem tudod ellopni, minden bűn nélkül felakasztat. Édősapám, még a kisebb gondom is nagyobb annál. Akkor elment a temetőbe, fölászott egy holtat. Mikor a katonák meglátták lövöldözni kezdték. Ezalatt ő bement a szobába és ládástul elvitte a pénzt.

Akkor megy a szegény ember a királyhoz. Azt mondta a király: Mit csinál a zshivány fiad? Van neki egy láda pénze, azt olvasgassa. Mondd meg neki az én béreseim kinnt szántanak a mezőn, ha az ökröket el nem tudja kopni, minden bűn nélkül felakasztatom.

Elment a szegény ember haza. Te fiam azt mondta a király, béresei kinnt szántanak a mezőn, az ökröket ha el nem tudod lopni, minden bűn nélkül felakasztat. Édesapám még a legkisebb gondom is nagyobb annál. Kiment a faluba, szedett össze csirkéket. Kiment a mezőre, egy fa mellé odabujt, a csirkéket eleresztette. A béresek futottak utána. Akkor a zshivány odament és elhajtotta az ökröket. Egynek a farkát leszakasztotta és ledugta az ostorral együtt a földbe. Akkor gyűnnek a bérösök és mondják: Nincsenek az ökrök, mennek keresni, meglátik a farkát. Itt vannak, lesúlylyedtek, huzzuk. Akkor kigyűtt a korbács is, meg az ökröknek a farka is. Akkor azt mondták, ássuk, itt vannak. De bizony nem találták. Elmentek a béresek sirva riva haza.

Azt mondja a király: ne rijjatok, elvitte a zshivány.

Mikor a szegény ember megint ment a királyhoz, mondta neki a király: Mit csinál a zshivány fiad? Van neki valami 15 ökör, azt pucolgtati. Azt mondja a király: Van nekem egy lovam az istállóban, a katonák a farkát, fülét fogják, ha azt nem tudja

elvezetni, akkor minden bűn nélkül felakasztatom.

Mondá a szegény ember: Te fiam... Azt mondja a zshivány: Kisebb gondom is nagyobb annál. Felöltözik tiszt ruhába, vitt magával egy akó bort. A katonák megrészegedtek, elalaudtak. Elvezette a lovat.

Mondá megint a király a szegény embernek: A feleségem elmegy vasárnap a templomba. Felhuzza az aranygyűrűjét az ujjára, mondd meg a fiadnak ha el nem lopja, minden bűn nélkül felakasztatom. Akkor felöltözött megint tiszt ruhába. Bement a templomba s mondta királynénak. Acce kicsit a gyűrűdet. A királyné neki adta a gyűrűt, a zshivány meg elfutott vele haza.

A király nagyon megörült, mert a zshivány mindenhogyan kifogott rajta.

/Major József/

A kis gyerek meséje.

Volt egyszer egy asszony. Annak vót egy ura, de gyereük nem vót. Este főzött mácsikot, kezébe vette és azt mondta: ekkora gyerekem legyen nekem, mind ez a mácsik. Azután reggel szépen söpörte a házát, szól hozzá a mácsik. Hun van édesapám? Az asszony azt mondta, oda van szántani. Édesanyám főzön neki ebédet Én elviszem. Főzött és a gyerek elvitte. Amikor oda ért azt kiáltotta: Édesapám. Itt eszik vagy oda vigyem. Az apja nézett mindenfelé, hogy ki szól neki. Akkor odavitte hozzá. Az apja evett. Akkor azt mondta a gyerek, hogy megy szántani az ökrökkel. Az apja azt mondta, hogyan tudna szántani? A gyermek elment, beleült az ökrök fülébe. Arra ment egy ur, azt mondta az embernek, adja neki ezt a kis gyereket. Nem lehet, mert neki is most adta az Isten. De a kisgyerek azt mondta csak adja oda őt, majd ad érte sok pénzt, az apja menjen a hintó után, majd kidobáli a sok pénzt a ládából. Erre az apja odaadta. Belerakarták selyem keszkenőbe. Mikor kidobálta a sok pénzt, kibujt a kulcsukon. Elment az erdőbe egy gomba alá. Arra mentek a zshiványok. A kisgyerek megkérdi: Há mentek. Én is veletek megyek. A zshiványok azt mondták, de te nem tudsz lopni. De hogynem tudok. Gyertek ahhoz az urhoz kinél voltam én, ott van mindenféle. Azt mondták a zshiványok, hogy előbb hus kéne. A gyerek bement a kerítésbe és azt kiáltotta: A göbét hajtsam ki vagy az ártányt? A zshiványok nem feleltek, hanem elszaladtak. A kisgyermek meg elhajtotta a göbét. A zshiványok megbátorodtak, odamentek a kisgyerekhez. Levágták a disznót. Akkor meg azt mondták, hogy most kenyér kéne. Azt mondja a gyerek: Van az urnál még kenyér is. A kisgyerek ezt kiáltozta: Hét kenyeret vigyek ki vagy hatot? Az ur észrevette, hogy lopni akarnak, a zshiványokat elkergette. A kisgyerek meg ott maradt. Elvitt hét kenyeret. Mikor odavitte a zshiványokhoz a hét kenyeret akkor azt mondta: Til millenek vagytok, elszaladtok, megijedtek. Most meg azt mondták a zshiványok, hus is van, könyér is van, még bor kéne. Akkor elmentek borért. A kisgyerek azt kiáltozta: Hat akósat hajtsak ki vagy hetet. A zshiványok megint elszaladtak. A kisgyerek elhajtotta a 7 akós borral teli hordót. A zshiványok azt mondták, most együnk. Mikor jóllaktak felkeltek és azt mondták a gyerekeknek: Most te nem jössz, itt maradsz, csak mi megyünk. Akkor odament a kisgyerekhez egy farkas és azt mondta: Te kis gyerek,

hadd egyek én ebből az ennivalóbul, mert nagyon éhes vagyok. Előbb engem vigyél el apámhoz. Mentek és odaértek egy juhászhoz. Azt mondta a farkas: kisgyerek, meg ne mondd, hogy én eszek ezekből a juhokból. De a kisgyerek elkezdett kiáltozni: Juhászok, öszi a farkas juhokat. A kis gyerek ment tovább. Vitte a farkas, mert belekapaszkodott a farkába. Odaértek egy kánászhoz. Azt mondta a farkas: Meg ne mondd, hogy eszem a disznókból. Akkor csak ment és odaértek az apja kapujához. A farkas azt mondta, most szállj ki a farkambul. A kisgyerek azt mondta: Vigyél be a konyhába, akkor majd kiszállok. Mikor bevitte a farkas a konyhába, kiugrott a kisgyerek a farkából, a konyhaajtót meg betette a farkasra és elkezdett kiáltozni. Édös apám itt a farkas. Kiszaladt az apja és agyonütötte a farkast. Sok pénzért eladta. Akkor igén meggazdagodott /Én csak idáig hallottam odahaza a nénémül, mondta a gyerek, kitől feljegyezte a mesét./
/Major József/

A fanyüvő meg a vasgyuró.

Egyszer volt egy fanyüvő meg egy vasgyuró. Ezek elmentek csépelni. Egy nap száz akós hordót csépöltek gabonává. Akkor bement a gazda a szobába, megnézte, hogy mit csináltak. A fanyüvő meg a vasgyuró feltették a gabonát a vállukra és elvitték a városba és eladták. Akkor elmentek a királyhoz. A király azt mondta nekik: Nekem van két állatkertem, üzzetek ki belőle minden állatot. Legelsőbe felkaptak egy medvét, akkor azután a többi agyonverték azzal. Hazamentek és azt mondták a királynak, hogy agyonverték az állatokat. A király azt mondta, hogy vasgyurónak odadi a kisebbik lányát, fanyüvőnek a nagyobbikat. Akkor mindjárt megjött a csata. a fanyüvő vett egy hitvány lovat, vasgyuró meg egy szamarat. Fölültek a hátukra és mentek a csatába. A csatában összevisszalövdöztek még karddal is vagdalkoztak. A fanyüvő, meg a vasgyuró a kardokkal levágták a hadsereget. Akkor hazamentek és eleregették a hitvány lovakat. A király rájuk hagyta mindenét csak a királyságát nem /Csitár ~~kis~~ János/

Tájszók: csurka /hurka/ csürgöny /sürgöny/ csokonya /kocsonya/ hostél /belsőség/ kényös: szép, pöle: kulcs; Petrezsirom: petrezselyem; szelöncefa: orgonafa, tikmony: tojás. Üeg: üveg, zsiba: liba, Zsurma: morzsa.

Fartat: faggat, eszre: észre, messzi szülém: nagyapa, csellag: csillag, ilyenöst: egyenesen, billög: bélyeg, térbetü: térdepel, lapicka: laposka, miháncs: máhelyt, hajma: hagyma, furugla: furulya, ittennék, ottannék, éppejg, örökkétig, ennejd, onnajt, lepéntet /lepényt/ tulipántot /tulipánt/, kalán: kanál, ergye: menj, favágittó: favágó hely, Ütet, aztat, üjeje, náláná, ennejtü, onnajtü, azutátu, mitülünektü, titületektü. Loank, házank, kutank, tollank, tehenenk. Vizes tetü ment a lábomba: fagyás. Káricál: magában beszél, rosszeb: rákbetegség. Rag: ahol a tető a mennyezettel érintkezik. Ragalla.